

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

IDUN

ILLUSTRERAD TIDNING
GRUNDLAGD AF
FÖR KVINNAN OCH HEMMET
FRITHIOF HELLBERG

SONDAGEN DEN 17 DECEMBER 1916.

HUFVUDREDAKTOR:
ERNST HÖGMAN.RED.-SEKRETERARE:
ELISABETH KREY.

Clara Viebig i sitt hem i Zehlendorf.

MAN HOR OFTA SAGAS, ATT BETY-
dande kvinnoböcker i grunden äro bekän-
nelsekrifter. Om detta möjligen kan vara
sant i allmänhet, så är åtminstone Clara
Viebig's författarskap ett undantag från
regeln. Innehållet i hennes verk står högst
sällan i direkt sammanhang med hennes
 eget lif och personliga utveckling. I detta
 som i flera afseenden raka motsatsen till
 Helene Böhlau, är hon bland samtidens
 skriftställare en af de mest objektiva.

Man kan hos Clara Viebig väl tala om en
 uppstigande linje; icke som hos Isolde Kurz
 i betydelsen af renodlad konst — därtill är
 den Viebig'ska talangen alltför jordbunden —
 utan i fråga om de medfödda anlagens ut-
 veckling till mästerskap. Just de allra sista
 åren har väl linjen böjt sig något tillbaka,

Sex tyska förfat- tarinnor.

Studier ur den moderna skön-
litteraturen af
BEATRICE ZADE.

♦♦♦

IV.

Clara Viebig.

men hos en så stark begåfning måste man
anse detta vara endast en öfvergående
ojämnhet.

Utvecklingen ser man med slående tydlig-
het vid en jämförelse t. ex. mellan "Rhein-
landstöchter" och "Das Kreuz im
Venn". Endast tolf år ligga emellan de
bägge romanerna, men en hel värld af
famlande, själfkritik, kamp och seger. Isyn-
nerhet är framsteget jättelikt i fråga om kom-
positionen och stilens egenart.

"Rheinlandstöchter" var Clara Viebig's de-
butroman och utkom 1897, väl närmast som
ett svar på Gabriele Reuters bok "Aus guter
Familie". Ej så, att den polemiserade mot
vissa förhållanden eller teser; men den upp-
ställde samma problem och drog andra kon-
sekvenser ur de respektive lefnadsödena.

Gabriele Reuters "flicka af god familj" går under i hvardagslivets tragedi, och slutet blir hysteriskt vansinne. Clara Viebigs Nelda däremot visar, att en sund, kraftig karaktär kan arbeta sig igenom alla svårigheter och bli en fri, stark människa, hvars djupaste behof är att älska och hjälpa sin nästa. Trots en viss banalitet i ämnesbehandlingen och alltför starkt tendentiös optimism, visade "Rheinlandstöchter" genom de skarpt skurna karaktärerna och en stämmingsfull samklang mellan natur och folk, att författarinnan var i besittning af en ovanlig talang.

Det intrycket förstärktes ytterligare af novellsamlingen "Kinder der Eifel", hvilken utkom ungefär samtidigt. Den upprullar för läsarens öga nästan uteslutande dystra, tragiska bilder: hat mellan far och son, moderskärlek, som ej ens ryggar tillbaka för mord, föräldrastränghet, som drifver den felande dottern i döden, sinnesrus och otyglad njutningslystnad, och alla dessa lidelser sprungna fram ur människohjärtat så nödvändigt, så själfklart, som vore de föreskrifna af naturens egna lagar. Med helt annan makt än i förstlingsromanen uppsteg ur dessa gripande berättelser från en i litteraturen dittills okänd trakt den förnämliga styrkan i Clara Viebigs konst: hennes allvarliga, kraftfulla naturalism, det är den styrkan hon sedan förstått att stegra till mästerskap, och genom den intager hon numera en af de främsta platserna i världslitteraturen.

Jämte Hauptmann är Clara Viebig Tysklands största naturalistiska talang. Hon anses vara Zolas mest betydande lärjunge och har själf bekänt huru mycket hon har hans inflytande att tacka för. Hennes diktning har mycket gemensamt med den store fransmannen. Liksom han förstår hon att känna en hel tidsålder på pulsen, att lyssna till en bestämd periods hjärta och andedräkt. Hon kan som han sätta stora massor i rörelse och uppställa levande bilder af väldiga dimensioner; äfven hon behärskar sitt ämne med i bästa mening fulländad yrkesskicklighet.

Isynnerhet de bägge romanerna "Das tägliche Brot" och "Die vor den Toren" visa hennes släktskap med Zola, och hela hennes författarskap tillhör den s. k. naturalistiska skolan, så till vida som hon måste räknas till de auktorer, hvilka "intet förfiga eller fördölja, icke komponera, icke förklara eller försköna och ej heller sträfvade efter att framställa tingens poesi, endast tingen själfva, just som de äro".

Särskildt i "Das tägliche Brot", en roman från Berlins fattigkvarter, som träffsäkert och medryckande skildrar tjänsteflickors vanliga öden, använder hon sina svartaste färger och skattar åt hypernaturalismen. Hon känner sig där som förkämpe för en ringaktad människoklass, och i sin sträfvan att inge andra medlidande har hon uppsökt allt rysligt, fördärfvadt, fullt, sorgligt, som tyvärr finnes, men väl knappast i sådan mängd samtidigt förekommer. Hennes önskan var att visa hur svårt det är att tjäna andra, hur ansvarsfullt att låta betjäna sig. Ett i sanning behjärtansvärdt mål för en bok! Praktiskt lär den också ha uträffat åtskilligt godt och väckt många husmödrar ur tanklöshets och högfärdens farliga slummer.

Clara Viebigs naturalism är emellertid något helt annat än ensidig, pessimistisk fullhetsmålning. Den är i viss mån originell och alltid själfständig. Ett hemlighetsfullt något sväfvat öfver allt hvad hon skrifver, till och med öfver hennes gräsligaste scener. Det är kärleken, den moderliga kärleken till allt levande, som fyller hennes väsen och omfattar själfva de oorganiska tingen såsom nödvändiga villkor för allt lif. Hennes konst är in-

timt sammanvuxen med den mark hon skildrar, med moder jorden själf. Ingen kan som hon göra ett landskaps karaktär levande eller få fram en sådan växelverkan mellan natur och människor. I hennes böcker synas gestalterna ofta som delar af omgifningen, medan å andra sidan naturföremålen lefva och andas. Det enskilda ödet intresserar henne mindre än förutsättningar och förhållanden; hon skildrar icke individer, utan typer, ingen psykologisk utveckling inifrån, endast livsvillkor.

I ett af sina tidigare verk, "Es lebe die Kunst", karaktäriserar hon sin egen konst i beskrifningen af en ung författarinnas förstlingsverk: "Ingenting andligt däruti. Endast en stark, ärlig känsla. En doft af jordtorfvan steg upp därur, en lukt af åkerland, af ladugård, bondstuga, närande säd och höet på ängarna... Horisonten var fri, luften skarp".

Dock är det visst icke endast landlifvet Clara Viebig gör till föremål för sina framställningar. Hon är lika hemmastadd i salongen som i fattighuset, i köket och i det "bästa rummet", på åsfalten och på den knaggliga bygatan. Att hon med obestridlig förkärlek omfattar det egentliga folket, städernas lägre samhällsklasser, "småfolket" och byarnas invånare, sammanhänger med den innersta kärnan i hennes skriftställer. Det går ett naturalia non sunt inopia genom hennes böcker, och den enkla naturdriften är för henne intressantare än kulturens uppenbarelser. Just den primitiva, obildade, naiva människosjälen med ursprungliga känslor och tusen möjligheter till godt och ondt anser hon som det märkvärdigaste bland alla skådespel. Den "heliga enfalden", den ovetande dumheten, den enkla godmodigheten finner hon mera rörande än kulturmänniskans komplicerade sjäslif.

Hungern och sinnligheten äro i följd häraf Clara Viebigs ständiga tema, och alltid jämsides med dem folksjälen frängtan efter det öfversinnliga, hvilken tar sig uttryck i religionen, i vidskepelse och andaktsöfningar. Sina bästa typer finner hon därför i de katolska länderna, bland det obildade folket med starka, oförfalskade drifter och naturens gåfvor ännu till en viss grad oblandade.

De böcker Clara Viebig lät följa närmast efter sina två första visa ännu mycken osäkerhet och omognad, däribland "Es lebe die Kunst", ehuru just den romanen helt visst underskattas af kritiken och bjuder på mycket intressanta saker såsom varande den enda bland Clara Viebigs skrifter, där författarinnans eget lif skymtar i bakgrunden.

Ären 1900-1910 följde sedan den långa raden af mästerverk, med hvilka hon riktat den tyska skönlitteraturen: jämte de tre nämnda — "Das tägliche Brot", "Das Kreuz im Venn" och "Die vor den Toren" — framför allt romanerna "Das Weiberdorf", "Die Wacht am Rhein", "Das schlafende Heer" och "Absolve te" samt novellbanden "Die heilige Einfalt" och "Naturgewalten".

I öfverensstämmelse med hennes egenomliga naturalism går en stark lokalkolorit igenom alla Clara Viebigs verk. Hon är i djupaste mening hembygdsskildrare och behärskar som sådan ej mindre än fyra olika landsdelar af det stora fäderneslandet.

Prenumerera nu

på Idun för år 1917! Senkommande prenumeranter riskera att tidningens januarinum-mer komma dem oregelbundet tillhanda. Prenumerationen kan ske såväl å posten som hos hrr bokhandlare och öfriga kommissionärer, äfven direkt på Iduns expedition.

Skämtsamt säger hon sig bland de tyska provinserna ha haft tre "fästmör", nämligen Eifel-landet, Rhentrakten kring Düsseldorf och det polsk-tyska Posen, medan hon till slut "blifvit gifft" med Berlin. Detta yttrande är visserligen en anspelning på hennes egen lifsgång, men därjämte en betecknande in- delning af hennes böcker.

Till sin barndoms hemland — Clara Viebig är född i Trier år 1860 såsom dotter till en hög ämbetsman — förlade hon sina första berättelser, och dit har hon åter och åter med varm kärlek och en underton af längtan vändt tillbaka för att hämta sin miljö. Den skönaste bland dessa böcker är utan tvifvel "Das Kreuz im Venn", öfver hufvud taget en af hennes allra bästa.

Inom ramen af Eifel-landets dystra landskap — dess djupa ensamhet och vida, svärmodiga hedar med kala kratertoppar, öfver hvilka vinden obarmhärtigt susar fram, måleriska dalar, forellrika bäckar och människotomma skogar — ger hon läsaren kampen mellan två världsåskådningar. Å ena sidan den "allena saliggörande" kyrkans kraft att öfvervinna denna världens lidanden genom tron på under och tillförsäkra veder-gällning i evigheten för all orättvisa här, å andra sidan den fördomsfria andens stolta tillförsikt, som ger människan herravälde öfver naturen. Mellan dessa bägge världar står människosjälen som kampobjekt. Hufvudpersonerna äro plastiskt skarpa, vågade motiv med diplomatisk finhet genomförda och många scener utarbetade till verkliga glansnummer. Springprocessionen i Echter-nach t. ex. är på intet sätt underlägsen d'Annunzios oförgälliga skildring af en italiensk vallfartsort i "Trionfo della morte".

Till Eifel-böckerna höra vidare "Vom Müllerhannes", skådespelet "Das letzte Glück" och framför allt "Das Weiberdorf", en erotisk-satirisk skildring af ej ringa djärfhet, hvilken likaledes är en af författarinnans yppersta verk.

När Clara Viebig var nio år gammal, flyttade hennes familj till Düsseldorf, och få år därefter dog hennes far. Hon kom då till släktingar på ett gods i Posen. På bägge dessa platser gjorde hon sig förtrogen med land och folk, bägge gaf hon sin varma kärlek och vann sålunda under uppväxtåren två nya hembygder för sin diktning.

Staden Düsseldorfs historiska utveckling genom tre generationer är ämnet för "Die Wacht am Rhein", hvilken roman måste anses som höjdpunkten i Clara Viebigs författarskap. Den är ett mästerstycke i miljöteckning och lokalkolorit, en alligenom god bok, i hvilken intet finns att kritisera. Språket är som alltid i Clara Viebigs böcker kraftfullt, fritt och ursprungligt, och här är det rensadt från allt fullt. Den, som hänger sig åt njutningen af detta konstverk, får mer än en aning om de rörelser, hvilka en gång kommo ett helt folks själ att bäfva i lidande, jubel, uppror och entusiasm; han känner fastmer sitt inre genomträngdt af samma sjäsliga upplevelser, som just den tiden bar i sitt sköte.

Äfven de bägge Posen-romanerna "Absolve te" och "Das schlafende Heer" äro fullödiga konstverk. Klarare än i någon polifisk broschyr upprullas i sistnämnda bok hela den s. k. polska frågan: nationalitets-kampen mellan polackar och tyskar, de konfessionella motsatserna och den ömsesidiga förbittring, som samlas år från år. Karaktärsteckningen kan emellertid icke mäta sig med den i "Die Wacht am Rhein". Sådana blodfulla, verklighetstroga och på samma gång storslagna människor som fältväbeln Rinke och hans dotter Josephine har "Das

schlafende Heer" ej att bjuda på. Bäst lyckade äro invandrarna från Rhenlandet och de polska flickorna. Doleschal däremot, den tyske patrioten och adelsmannen sans peur et sans reproche, är en skäligen blek gestalt, som bestyrker påståendet, att Clara Viebigs penna kan göra jämförelsevis litet af fantasiens idealbilder.

Sedan tjugu år tillbaka är Clara Viebig gift med bokförläggare Fritz Cohn och bosatt i Zehlendorf, en af Berlins villastäder. De, som personligen känna henne, berättar enstämmigt om hennes husliga dygder och enkla, anspråkslösa uppträdande. Hon yttrar sig ej mycket om konst och litteratur, sägs det, kryddar icke sin konversation med snillrika fraser, besöker aldrig en konsert, sällan en teater och har själf på tal om sällskapslifvet i Berlin förklarar: "Jag känner det ej".

Till det yttre är hon en kärnfrisk, praktisk, arbetsam kvinna, som ger hem, make och barn sitt hufvudsakliga intresse och genom sitt lugna väsen verkar välgörande på omgifningen i det dagliga lifvet. Endast den, som känner henne närmare, kan i hennes person återfinna böckernas temperamentsfulla ande, kan få se henne lidelsefullt entusiastisk, ej blott för det goda, utan äfven mot det onda, så som hon ett par månader efter världskrigets utbrott framträdde för Iduns läsekrets med sin sköna protest mot fiendelägrets beskyllningar.

Ryggbaljan.

Novell af CLARA VIEBIG.

Auktoriserad öfversättning från tyskan af Beatrice Zade.

GANGBUDET MED BALJAN PÅ RYGGEN gick alltid samma väg. Den väg, som skugglös släpar sig fram öfver platån genom Hontheim-åkrarna, mellan slånbuskar och björnbärshäckar, men sedan sluttar nedåt, alljämt nedåt, och genom den tysta bokskogen för in i Uss-dalen.

Vägen var dålig; träkörslorna hade förorsakat djupa fåror. Vinterns snö och sommarens åskväder hade utbildat fåror till rännor och ofta förvandlat den branta sligen till en bäck. Och så ensam vägen var sedan! När kyrktornet i Hontheim sjunkit ned bakom åkrarna, hörde man ingen lupp gala mer, intet bölande från oxen eller ko, intet ljud från bysamhällena.

Men kvinnan med ryggbaljan var icke rädd af sig. Hon hade nu gått samma väg i fyrtio års tid: från Hontheim öfver badorten Bertrich ned till Alf vid Mosel. Hon kände hvarje buske däruppe och hvarje träd därnere och kunde hitta spången öfver bäcken den mörkaste natt; hon hade gått samma tur så ofta vid alla tider på dygnet, att hon kunnat sluta ögonen och sova i gåendet som en trötkörd häst.

Alltid bar hon baljan. Hon märkte ej mera, att bärremarna kring axlarna skuro djupt in, när bördan var tung. Det var hon van vid. Ryggbaljan var rent af fastvuxen på henne. Ingen människa hade sett henne utan den. Till och med, när hon fick sina barn, hade hon haft baljan på ryggen, berättade man skrattande i byn. I verkligheten hade Katrin bundit fast vaggan med Peter eller Hubert eller den lilla Seph tvärs öfver ryggbaljan och sålunda fört barnen med sig på sina vandringar, så länge de voro för små att vara skilda från modren.

Hvad skulle hon göra för resten? Hennes man, Hannes, var alldeles för dum för att förtjäna något. Om bondhustrurna skickade honom till badorten med färska ägg, blef han så förskräckt öfver de många pengar han fick för dem, att han absolut icke ville ta emot så mycket och hårdnackadt vidblef att lämna tillbaka åtminstone en tredjedel. Katrin däremot förstod att stå på deras sida, hvilkas ärenden hon gick. Hon köpslog om ett par öre, som om det gällt att själf förtjäna lika många fioöringar, och när hon kom tillbaka med betalningen, slog hon sig på knäna, skrattande med full hals: "Dom där drog ja' riktigt ve näsa! hahahaha!" Hon kunde knappt stå stilla, så roligt hade hon.

Duktigast var hon emellertid, när det var fråga om inköp. Bestämde priser tog hon ingen notis om. Inte kunde man väl genast betala hvad handelsmannen begärde för kaffet! Och bagaren, hos hvilken hon brukade hämta bullarna för pastorns köksa, var också oförsämndt dyr. Inte kunde hon väl bära sig så illa åt mot Barbara och genast lägga upp de många pengarna!

Redan på långt håll såg man om Katrin var nöjd med sitt dagsverke eller ej. Tyckte hon sig ha prutat bra, så var hennes gång lättare; baljan hoppade då upp och ned i takt med språngmarschen, till och med om den var alldeles fullpackad. I annat fall hängde den, äfven om den var tom, liflös på Katrins djupt böjda rygg. Gångbud och balja hade då precis samma trötta, förtretade hållning. Och på stigen vid Hontheim knakade och brakade baljan, medan Katrin stönade: "Jesses, ja! Håhåjaja!"

Annars klagade skickemadamen aldrig. Hennes ansikte med fåror som en nyplöjd åker var alltid lugnt. Man såg ej mera, att äfven det ansiktet en gång sett hoppfullt ut som ung, grönskande vårsäd. Leende solglans och mörka åskmoln växlade nu ej mera där. Det var sig alltid likt, till och med när Hannes dog.

En het dag hade skickemadamen varit i Alf. Nere i dalen, där Uss-floden brusar och bokarna kasta skugga, hade hon ej märkt hettan; nu när hon klättrade uppför Hontheim-backen, lackade svetten om henne. Till höger om platån steg ett åskväder upp; de vulkaniska bergstopparna i fjärran tycktes, svarta och hotande, ha ryckt helt nära. Buskarna vid vägen stodo ängsligt böjda; ingen vindpust lekte med deras blad, björnbärstrankor och humlerefvor hängde slappt ned. Ingen fågelsång hördes; endast syrsorna stämde oafbrutet upp en vibrerande ton som en sakta varning.

Den vandrande kvinnan kände sig nästan illa till mods. För blix och åska var hon ej rädd, men något annat oroade hennes själ: Herre Jemine, pastorns köksa skulle kanske i alla fall gräla, för att korintkakan var från förgår! Just fördenskull hade hon ju fått den en hel femöring billigare. Hon torkade svetten från pannan med baksidan af handen: ja, ja, Barbara hade minsann en lös tunga!

Katrin tog fram rosenkransen ur fickan; kulorna började rulla helt behändigt. Hela vägen framåt bad hon sig nästan fördärfvad: "Bevara oss i nåder! Heliga Maria, Guds moder, bed för mig!" Men först när byn kom i sikte, kände hon sig lättare till mods. Seph, flickan hennes, kom springande med det röda håret fladdrande under den blåsvarta, djupt nedhängande himlen. Redan på långt håll skrek hon: "Mor, mor, va' länge ho' dröjer! Kom fort, far ä dö!" — — Katrin stod lugnt hos sin döde man. Det

gjorde henne ondt, förstås, ty hon hade en gång hållit mycket af Hannes; det var innan han gick så ofta på krogen, söp upp allting och slog henne. Döden hade kommit öfver honom på krogen som en blix; han hade fallit under bordet efter den sjätte supen, och de hade burit hem honom och lagt honom på sängen. Var han verkligen död? Kvinnan med ryggbaljan stod undrande framför mannen. Hon lyfte upp hans stela hand: Jesses, ja! den var sannerligen redan kall! "Må Gud ge honom en salig rol!" Hon gjorde korstecknet, böjde sig försiktigt fram, så att ingenting föll ut ur ryggbaljan, försökte att nedifrån se in under hans halflutna ögonlock, skakade på hufvudet och strök sedan öfver hans hvita, iskalla kind. Nej, hon hyste intet agg till honom!

Sedan trafvade hon bort för att dela ut sina strutar och paket i byn: kaffe, sill, korintkaka, socker, stockfisk, pomada, stickylle, tvål, silar och virknålar, griffelfaflor, nysulade kängor och ricinolja. — —

Hannes var död och begrofs. Hustrun gjorde ej mycket väsen däraf. Redan följande dag gick hon med sin ryggbalja ned till badorten och vidare till Alf. Och så alljämt. Hon hade ofta en tung börda, ty nu på höstsidan gåfvo bönderna henne kälhufvuden och potatis att sälja. Ryggbaljan vägte ofta sina modiga 40 kilo. Med kaffunskjolen uppskördad och de smala vadorna instuckna i krapproda strumpor trafvade hon tappert på genom gylljan. Höstregnet hade uppmjukat vägen, och nere på ängarna låg dimman utbredd ända framemot middagstiden. Knappast hade en flyktig solstråle förjagat ångorna, så voro de strax där igen. Det var besvärligt att gå; foten halkade på den klibbiga marken, mer än en gång åkte Katrin som på en släde nedför gångstigen till Hontheim. Hennes fötter blefvo våta, på kjolen sutto lerklunsar. Det kunde ej hjälpas. Om bara vädret blefve bättre i oktober! Då skulle ryggbaljan få ferier, för då skulle bärarinnan gå med till Clausen.

Att hon redan ofta företagit en vallfart och burit korset, det föll henne icke in. Nu ville hon för första gången i sitt lif göra en riktig vallfart, nämligen till Eberhards Clausen. Åh, hvad hon var glad däråt: då skulle hon få frid — ack, och framför allt äfven Hannes! Hon måste nu så ofta tänka på honom, ty alltid när hon kom genom skogen fram till Uss, där bokarna stå så tätt, att där är skumt den soligaste dag, rann det henne i hågen, att hon sett honom första gången just där. Han fälde träd, och hon hade sedan träffat honom ofta, ty hon hade ej haft någon fästman och gärna velat ha en.

Och Hannes, stod han ej återigen lifslifvande där?! Hon såg honom alldeles tydligt. Han hade sin gamla blå ylletröja på sig och en yxa i handen och såg ut, som ville han säga: "Det gör mig ondt, att jag har slagit dig. Hu, nu måste jag fördenskull brinna i evighet i skärselden!" Ack, om hon ändå kunde göra hans sorgsna ansikte glad igen! Själf hade hon ju förlåtit honom allt på dödsbädden, men tänk om Vår Herre inte förlåtit honom! Om Han var ond på honom för all råhet, all lättja, allt superi! Om Hannes inte fick ro i grafven!

Så ofta hon kom förbi där, såg hon honom alltid stå mellan träden. Hennes hjärta krympte ihop hvarje gång, hennes knän vacklade. Hon tog fram rosenkransen utan att kunna bedja. Hennes Hannes, tänk hennes gamle Hannes, skulle inte han få frid i himlen? Hennes ögon fylldes med heta tårar; långsamt som hartskulor rullade de nedför

S:ta Birgittaskolan Regeringsgatan
19-21
Textilarbeten. Gardiner, Linneutstyrlar,
Broderier och Spetsar i största urval.

Mattor, Gardiner, Möbelyger, Dräkttyger.
Konstnärligt verkningsfulla mönster och färgsättningar. Prover sändas till påseende. Angiv noga vad som önskas.
Konstfliten, G:la Högskolan, Göteborg.

de färade kinderna. Ja, hon måste gå med till Eberhards Clausen och bedja om frid för mannens själ! —

Det var årets största tilldragelse i Hontheim, när processionen till Clausen satte sig i gång. Längre förut rustades i ordning: skjortor tvättades, underkjolar stärktes, de svarta kyrkkläderna borstades, färskt bröd bakades för att medtagas. Mest kvinnor gingo med; de ha ju alltid mest att önska. När det förnams i byn, att skickemadamen skulle gå med, kommo strax åtskilliga springande: hon kunde väl också uträtta ett par ärenden, ställa om en smula för andra med! Men den här gången var Katrin döf. Till och med till den tjocka Lies, den rikaste bondhustrun i Hontheim, som lofvade henne en hel krona och ett kilo fläsk, om hon ville fända ett ljus för henne och hänga upp ett litet ben af vax i Nådens kapell för hennes man, som plågades af gikt i vänstra benet, sade hon tvärt nej: "Den här vänna går ja' bara för min Hannes. Ja' tar inte ens ryggbalja' me te Clausen!" Hårdnackadt fasthöll hon vid sin vägran.

Dagen för vallfarten kom. Det var en kylig höstmorgon; en rå vind blåste kring processionen. I sina fladdrande svarta kjolar sågo de uppe på platån ut som korpar med uppblåsta fjädrar. Men Katrin, hvars dagliga arbete det ju var att marschera, för hvilken åtta timmars väg till Clausen måste vara en småsak, så van som hon var, kom inte värst fort framåt. Fallades henne något? Hon flåsade, gick allt långsammare, blef alldeles blek och ryste af köld.

Den halta sömmerskan bredvid henne satte i väg, som om hon ej varit det minsta ofärdig. Hon ropade: "Hur ä' dä fatt? Ä' du sjuker? Hvarför kommer du inte mä?" Nej, så kom hon verkligen inte med, det kände Katrin. Hon skrek genom den skarpa blåsten till den andra: "Ja, kommer ätter! Ja' får lof tebaks igänn!" Och så vände hon om.

När processionen rastade första gången, hade Katrin redan hunnit fatt de andra. Nu var hon munter och varm; på ryggen bar hon nu sin balja. "Ja' frös å sprang hem ätter balja! Nu ä' dä bra igänn!" Nu gick det också bra. Med baljan på ryggen trädde hon fram till den undergörande helgonbilden. Den lidande Guds Moder smålog mot henne.

Förnöjd och med lätta steg kom skickemadamen hem. Baljan hoppade på ryggen i takt med språngmarschen. De andra hade krupit fram så långsamt som snäckor de sista timmarna. De voro alla dödstrotta; men Katrin skulle tidigt i morgon bittida ge sig af ned till Uss-skogen. Männe Hannes ännu stod där lika sorgsen? —

Höstlöfvet susade i bokskogen, floden brusade, det strök något med kylig andedräkt genom träden. Männe det var Hannes? Gräs och örter böjde sig ned, allting ryste. Men den, som änkan sökte med ängslig blick, som hon fruktade att återse bakom hvarje stam, mannen i den gamla ylletröjan med yxan i handen, han fanns där ej mera! Gud vare lofvad, den lidande Guds Moder i Clausen vare tusenfaldt prisad! Ur kvinnans bröst pressades en djup suck; hon var nu befriad från den pinande tyngd, som legat öfver henne. Hannes hade ju fått ro i evigheten.

Strax därefter förändrades emellertid det rynkiga ansiktet, och det började rycka kring läpparna. Hon skakade sorgset sitt gråa hufvud och visste ej rätt själf hvarför det på en gång kändes så tungt i själen. Ja, Hannes, honom fick hon väl inte mera se —

Efter vallfärden till Clausen hade endast

ett år förflutit, men skickemadamen hade åldrats mycket på den tiden. Hennes rynkiga anlete hade blifvit alldeles skrupet. Vandrarna hade varit för svåra förra vintern. Den hade varit lång och hård, och mycket snö hade fallit. En gång hade Katrin nästan frusit ihjäl, när hon i skymningen var på väg uppför Uss-backen. Ingen annan än ett par vildsvin hade gått där förut; hon hade måst själf bana sig väg steg för steg och hade blifvit mycket trött. Hade ej skogvaktaren, som lurade på vedtjufvar, skrämt upp henne med ett rått: "Vill ni nu själva ved igen?" och stampat fram emot henne genom ungsbogen med hotfullt lyftad arm, så hade hon nog ej haft krafter att resa sig upp ur den lilla snödrifvan, där hon satt med ryggen och baljan mot en skyddande stam. En annan gång hade hon halkat och slagit hjässan alldeles blodig mot en sten, så att hon på en lång stund icke vetat hvem hon var eller hvar hon befann sig.

Nu tog hon Seph med sig. Det var en rätt vacker flicka på tjugu år. Ingen kunde väl tänka sig, att hon skulle vara så dum och ge sig i lag med första bästa karl. Det var en sorglig nyhet för den gamla modern, när Seph en vacker dag med glödande panna och böljande barm plumsade ned vid en buske, drog upp knäna och stödde hufvudet mot dem, snyftande: "Ja' orkar inte mera!" Då visste Katrin genast hvad klockan slagit.

Flickan tjöt, gumman trätte; hon gaf dottern örfilar till höger och vänster, men det ändrade ju ingenting. Seph, den dumma gåsen, hade inlåtit sig med en karl där nere vid badorten under Uss-bryggan. Modern hade dröjt länge nog inne i badhotellet.

"Hvem ä' dä? Hva heter han? Din olycksfågell! Hvar bor han?"

På allt det där kunde Seph ingenting svara. Inte hade hon kunnat fråga så mycket på så kort stund! Då fogade sig gumman i sitt öde och tog äfven den saken på ryggen.

Man måste verkligen beklaga Katrin. Hon hade föga glädje af sin familj. Hontheim tyckte synd om sin skickemadam. Ej nog med att mannen supit och att bägge sönerna, hvilka ju förljante rätt bra vid stenfabriken i Mefflach, aldrig sände henne ett öre, nu skulle hon också ha otur med Seph! Det uppstod en liflig ovilja i byn mot dottern: denna kunde ju bara skratta och tjuta, liksom om det gjorde saken ogjord! Hellre borde hon se till att få reda på karlen och stämna honom, om han ej godvilligt betalte, tyckte man. —

En eftermiddag på höstsidan kom Katrin återigen vandrande tillbaka från Alf. Hon hade på morgonen haft en tung börda att släpa på, och nu var det just ej bättre. I utbyte mot kälhufvena hade hon med sig en hel laddning stenkärl åt den rika Lies. Packningen var så högt upptornad i baljan, att den räckte långt öfver Katrin; hon måste böja ned hufvudet, som en liten snäcka böjer sig under ett två gånger större hus.

Seph kom efter, släpande på två korgar fulla af stenkrukor åt Barbara samt koppar och fallrikar åt lärarefrun. Seph flåsade väldigt, var alltid minst tjugu steg efter modern, förtretad och olustig. Men på en gång fick hon fart i sig.

Där gatans stenläggning öfvergår i landsvägens damm, vinbergen upphöra och häckarna taga vid, där står den sista krogen i Alf. Under skyltkransen af grönmåladt bleck med blåa drufvor på kommo just nu tre per-

soner ut. De snubblade öfver vägen och släpde upp en visa. Flickan hade knappast fått syn på dem, förrän hon blef blodröd i ansiktet; alla fräknarna tycktes spruta gnistor. "Mor, mor, pst!" Det knakade missfänt i korgarna, men det märkte Seph icke.

Modern vände sig om. Inte behöfde man väl vara rädd för ett par druckna män!

Men Seph hiskade darrande, med het andedräkt: "Mor, d'ä han!" Därmed lät hon den ena korgen falla och pekade med anklagande finger på mannen i midten: "Mor, dä ä han — han!" Krukor och fallrikar lågo i dammet på vägen. Flickan grät: "Han va dä. Ja' känner allt igänn'en på hans sne'a mun!"

Då klef Katrin öfver skärfvorna rakt fram till männen, ställde sig midt framför den, som Seph hade pekat på, och sade: "Han ä således karlen!? Stå still! Te ge sig i väg kommer inte på frågan!"

Han hade gjort min af att skjuta henne åt sidan. Hvad ville den gamla häxan? Men hon tog tag i hans rock; det hjälpte ej, att han vek undan. Hon ruskade honom: "Dotra mi har han bragt i olöcka — där ä' dä dumma kräke'. Dom fina tallerkerna har ho' slagit sönder å tjuter nu ögona ur hufve på sej. Kom me nu bara!"

Karlen var så perplex, att han ej fick fram ett ord. Kamraterna hade lämnat honom i sticket; de skraftade och gingo därifrån, så fort de osäkra fötterna buro. En oanad kraft fanns i den magra kvinnonäfven; den drog mannen med sig bort till Seph. Denna låg i dammet på vägen bredvid de sönderslagna sakerna och grät, så det kunde röra en sten.

Han kände icke igen henne, såg blott med dumma ögon från den ena till den andra. Han kunde mycket väl ha svurit på att aldrig förr ha sett lösen, men kände sig i alla fall illa till mods. Det dök upp något i hans minne, ruset flög sin kos, han blef alldeles nykter. Kurage att sätta sig upp emot gumman, hvars ryggbalja så hotande stack upp bakom schaletten, hade han visst icke. Alldeles stilla stod han och såg på flickan med förskrämda ögo; sedan sänkte han blicken mot marken. Seph bevärdigade honom ej med en blick; hon höll för ögonen och grät oafbrutet.

Då sade modern i hennes ställe: "Ja, visst ä' dä han! Dä sir ja' väll! Samvete slår'n! Han sir ju inte rakt fram. Vet skäms! Inte så möcke som förlåt har'n sagt åt flicka!"

"Nä-ä!" snyftade Seph.

"Nu gör han sin skyldighet, så möcke han vet! När blir bröllope'?"

Mannen tog ut ett steg och ville återigen ge sig i väg; den magra bruna näfven höll honom fast.

Hans: "Hvad angå mej! Jag vara främling. Arbeta helt kort tid vid tunneln. Psia Krew,* jag inte förstå!" öfverröstades alldeles af gummans gälla stämman:

"Åhå! Inte förstå! Ja' förstår nog, ja'! Ä' han en polack eller italjäner eller annan lort, dä ä' desamme, han gifter sej i alla fall mä Seph! Framåt, bara!" Hon knuffade fram honom till flickan: "Hjälp nu upp kräke' först å kom sen mä te herr pastorn! Lysninga tar vi på stunn!" —

Så fort som Katrin tänkt sig, kunde bröllopet ju ej gå för sig. Och så enkelt var det ej heller. Fästmannen var hemma i Oberschlesien, och man måste först skriva efter hans papper. Han arbetade sedan vartiden i Rhenprovinsen och hade just varit på väg

* Polsk svordom.

IDUNS KOKBOK

AF
ELISABETH ÖSTMAN.

är den bästa kokbok för det svenska hemmet. — — —
4:de upplagan nu utkommen.
30 tusen ex. Pris Kr. 5:50 inb.

Kungl. Hofjuvelerare

K. ANDERSON

Kedersgåfvor

Praktkatalog gratis och franco.

Stockholm och Göteborg.

till det nya brobygget, när han träffade Seph vid spången öfver Uss. Först trätte och svor han och skar fänder af ilska; han förbannade sig själf och den heliga Guds Moder, som tillåtit honom gå den där vägen — till på köpet en omväg. Men sedan fogade han sig i sitt öde. Hvad skulle han göra för resten? Seph kom ihåg hvarje detalj, och då måste han ju minnas. Och en grann lös var hon, vacker och snäll, och modern lofvade skänka de unga allt hvad hon kunde umbära.

Han var i grund och botten en godmodig karl, och för öfrigt hade gumman prästen på sin sida. Det var omöjligt att komma undan. I slutet af oktober, innan vintern höll sitt intåg, skulle bröllopet firas.

"Min Seph, ho' kommer te bo i Alf," sade nu Katrin med ytterlig stolthet.

Den gamla kvinnan var nöjd och tacksam. Nu behöfde hon ej vara orolig för Seph; denna fick ju en man, som förtjänade bra. Ack, om ändå Hannes fått upplefva detta!

Ett enda bekymmer plågade Katrin: hvad skulle hon ta på sig på ett så fint bröllop? Hon tänkte på den saken både dag och natt. Skulle hon kanske låta sy sig en ny ylleklänning hos den halta sömmerskan? Sorgklädd ville hon ej komma till dotterns bröllop, och den gamla svartta var för resten inte vidare fin; hon hade haft den i tjugu års tid. Den hade farit illa på vallfärden till Clausen, då baljan gnidit mot ryggen. Armbågarna började sticka fram, och om man höll kjolen mot dagen, lyste solen igenom nästan som på ett såll. Lappar att laga med hade hon ej heller. Men en ny klänning blefve ju mycket för dyr för henne; hon blefve väl tvungen att försaka bröllopet, för inte kunde hon skämma ut dottern med att folk frågade rundtomkring: hvad är det där för en figgerska?

Hon tänkte oafbrutet på detta. Kanske kunde hon låna en klänning af Barbara? Hon gick ju allid så fin. Men pastorns köksa var tre gånger så tjock som Katrin, så hela stäten skulle inte ta sig något ut. Ack, om hon ändå fått ta den gamla altarduken af gredelint kläde! Den begagnades ju ej mera och låg i sakristian så bortglömd, att spindlarna spunno in den. Ah, den var vacker ännu, man kunde visst se något riktigt fint af den. Men hon hade ej mod att be om den.

Då ingaf Guds moder själf, till hvilken Katrin flitigt bad, frun på hotellet att en vacker dag röja upp i sina skåp. Hon fann en klänning från den tiden, då hon var ung och smärt, och sydd efter ett mod, som ingen människa ville se numera. Klänningen hade fordom varit "changeant" — guldbrun och grön; när man såg den i solskenet, var man alldeles bländad. Nu var den helt och hållet gul.

Skickemadamen kom just, när frun stod framför skåpet och höll klänningen mot ljuset för att undersöka om den kunde användas. Nej, det lönade sig ej! Hon ville lägga undan den i lapphögen, när hon fick syn på kvinnan, som stod i korridoren framför den öppna dörren och frågade: "Köper frun ägg i dag?" Gummans ögon voro så längtansfullt fästa på klänningen, att frun leende utropade: "Vill ni ha den?" Hon sade det egentligen på skämt; hvad skulle den fattiga kvinnan med en sidendräkt att göra?

Men Katrin betänkte sig ej länge. Jesses, en så vacker klänning! Hon grep den med båg händerna: "Tack, det vill ja' gärna!" Ryggbaljan ställde hon på golvet, klef ur kaffunskjolen och hängde sidendräkten om sina knötar. Nu stod hon där som en prinsessa. En solstråle föll in genom fönstret; hon bländades af sin egen glans. "Jesses, va' ja' ä nobel!" Hon svängde rundt, höll ut armarna från kroppen, såg nedåt till vänster

och nedåt till höger och vred nästan nacken af sig för att kunna se sig bakifrån. — —

Om ändå Hannes kunnat se henne! Ett fint klädt fruntimmer gick nedför Hontheimsbacken, gick samma väg, som madamen med ryggbaljan brukade gå. Katrin kände ej igen sig själf i dag. Utan ryggbalja gick hon, upprätt och fort, behöfde ej böja hufvudet eller kröka sig; ingen börda tryckte, hon var alldeles lös och ledig.

I soluppgången hade hon länge stått framför ryggbaljan vid sängen och sett på de hängande bärremmarna med tveksam min: skulle hon ta den med sig eller ej?

Det förekom henne, som om ryggbaljan sagt: tag mig med! "Ja, men det går ju inte an att komma med ryggbalja, när man är så fint klädd." Katrin hade sagt det högt, liksom urskuldande, hade smekt ryggbaljan och nickat åt den. — —

Sidenklänningen fladdrade för höstvindens. Som ett gult blad, nedfallet från trädet, hvirflade gumman nedför backen. Nöt-skrikor och skator flögo skrånande upp i de öfversta grenarna, och själfva rådjuren, hvilka eljes icke voro rädda för madamen med ryggbaljan, betraktade henne ängsligt och drogo sig längre in i buskverket. Klänningen var så gul, att den riktigt skrek på långt håll.

Bärrarinnan höll upp den omsorgsfullt — den vackra, rara klänningen! Aldrig förr i hela sitt lif hade hon varit så fin. Det var väl värdt en uppoffring. Hon tänkte på sin ryggbalja, som nu stod ensam hemma.

Det blef kallt. Ett så otäckt blåsande i dag. Hon drog den treuddiga schalen tätare omkring sig och sköt ned hufvudduken djupare i pannan. Men hon blef ej varmare för det, ej ens genom den hastiga gången. Glädjen borde för resten ha gjort henne varm: hennes Seph hade ju bröllop i dag, och det bjöds på kaffe med dopp. Seph hade ju redan flera dagar bakat plommonkaka och äppeltårta där nere hos fästmannen. Och socker skulle det vankas till kaffet.

Hvarför slog ej Katrins hjärta så gladt, som det bort? Hon knäppte ihop händerna och mumlade något; det lät som en ursäkt.

Katrin hade blifvit alldeles blek, hon såg sig omkring nästan rädd. Dagen var så dyster. Så långt ögat nådde såg man ej en stuga, inte en människa ens. Det gick en plötslig rysning öfver ryggen på henne: Herre Gud, hvad hon kände sig ensam i dag! Hon började längta efter sin ryggbalja. — —

Det var för bedröfligt, att skickemadamen ej mera var som förr. November hade kommit med storm och snö; den gamla kvinnan skulle nog inte mycket längre kunna fortsätta att gå till Alf.

Men Katrin ville ej höra talas om något sådant. Så långt hon kunde minnas, hade hon alltid gått med buden. Bördan på ryggen hade hon ju knappast märkt: "Jesses, Maria, va' ska ja' ta mej te, om ja' inte kan gå te Alf mä balja." Men hostan var stygg.

Om hon åtminstone ville dricka något slags té! Prästgårdsköksan sände örter och björnbärsblad, som kokades. Det smakade nog bra, men inte hjälpte det, inte. Ej heller att läsa öfver henne hjälpte. Katrin andades allt kortare, och snart fick hon ingen ro om nätterna för stickningar och rosslande i bröstet. Ja, men om besvärjelsen inte hjälpte, så borde hon väl ändå försöka med doktorn!

.....

Med detta nummer

följer Iduns julnummer till samtliga prenumeranter. :- :- :- :- :- :- :-

Alla försökte öfvertala henne: han i Alf var bra nog duktig, och när han såg hur fattig hon var, så begärde han nog ingen betalning heller. — —

Doktorn hade sagt, att Katrin ej mera finge gå ut i blåst och snö, och så hade han förordnat en medicin, som skulle lugna och lösa. Hon skulle ta in flitigt, så att lungan finge hvila, och hemma skulle hon hålla sig varm, så blefve hon nog bättre. Annars ingenting. Han hade sagt det där bra nog groft och tittat på henne, som om han velat svälja henne.

Tveksam stod nu Katrin med receptet i handen utanför apoteket. Där inne hade hon aldrig varit. Hontheimsborna begagnade ingen medicin, de trodde inte på sådant. Och tror man inte, så hjälper den inte heller. Hon stod förlägen vid dörren och hade nog ej gått in, om ej hostan plötsligt kommit öfver henne, så att hon riktigt krökte sig.

Nu gick hon in, djupare böjd än annars under ryggbaljan. Hon lade receptet på disken framför apotekaren: "Var så go'."

En stund fick hon vänta. Mannen bakom disken hällde något ur en flaska i en annan, vägde någonting och lade dit det också, skakade om duktigt och sköt flaskan väl korkad öfver disken bort till henne: "Var så god! En och femtio." Hon såg på honom.

"En och femtio!"

Nu spärrade hon upp munnen. "En och femtio", upprepade han otåligt för tredje gången och sträckte ut handen för att taga emot pengarna.

Då skrattade hon till: jäså, för så dum höll han henne!

"Å ni tokug, så möcke ger inte ja'!" Skulle hon kanhända ge så mycket pengar för den smulan vatten i flaskan?

"Ja' ger femti öre, d'ä för möcke dä!"

"En och femtio," vidblef han hårdnackadt. Och då hon icke brydde sig om det, utan langade fram ur underkjolsfickan fem tioöringar, hvilka hon försiktigt räknade upp på disken, då blef han arg: "Dumma människa! Här prutas inte. Betala edra en och femtio och ge er af sedan! Jag har inte tid längre!"

Men då blef också Katrin arg: "Behåll eran smörja! Ja' vill inte ha er lort!" Hon klampade ut och slog igen dörren efter sig. Nu stod hon där ute och grinade åt apoteket, ehuru hon måste skratta åt den dumma karlen, som troff sig kunna bedraga henne så. Hon hostade af skratt och hostade ännu alltjämt, när hon i djup snö stampade igenom skogen utmed Uss. Hon blef riktigt matt af skrattandet.

Men plötsligt höll hon andan och trodde hon skulle kvävas. Med möda framstötte hon ett: "Maria, hjälp!" — där stod ju Hannes vid vedstapeln igen!

Han hade sin gamla ylletröja på sig och yxan i handen och såg på henne så, som han ännu aldrig gjort. Han kom med ett så nära, hon kunde ju nästan fatta tag i hans hand.

Samma otåliga längtan, som hon känt, innan hon blef hans, samma ömhet, som sedan så snart gått förlorad i lifvet, kom nu åter öfver henne. Hon förnam den på en gång så starkt, att hon med all makt drefs bort till honom. Hon sträckte ut armarna mot mannen, nickade åt honom och vacklade sedan långsamt uppåt gångstigen mot Hontheim. — —

Det gjorde byborna ondt att ha förlorat sin skickemadam. Hon var nu död. När hon första gången gick utan ryggbalja, hade hon tagit döden på sig. Hela lifvet igenom hade hon burit sin börda; att vara af med den, hade hon icke tält vid.

Litteratur-Revy IV.

VAR TID HAR I SANNING INGENTING ATT förebrå sig med afseende på minnesgodhet, pietet mot hvad som varit, hågkomst af personligheter, som kastat glans öfver svensk kultur, af lif och dåd, som gifvit bestämmningsmärket åt flydda tidsperioder. Diktare hämta inspirationer ur det förflutnas hänsjunkna värld, memoarförfattare få arkivens handlingar och brevsamlingarnas packor att utlösa det förgångnas bilder och gestalter som aldrig tillförne.

Bland våra författarinnor, som vändt den moderna tiden ryggen, är Jane Gernandt-Claine. I år har hon utgivit Omkring Herdinnan i Norden, roman från Sveriges rococo-tid (Wahlström & Widstrand). Det är alltså den svärmiska och af många hjärtekval sargade Hedvig Charlotta Nordenflycht, den gustavianska poesiers fagra förebåderska, som utgör skildringens kärna. Romanens hela stil och läggning har verkliga rococons fäcka, rosenvirade behag och Herdinnan själf är tecknad med öm hand. Någon mera genomförd historisk bild af vår första skaldinna ger romanen näppeligen; titeln måler också, att det ej ingått i författarinnans syfte. Hon har velat skildra en af mycken sensibilitet kännetecknad tidsålder, då till och med vår kärva nord erhöi ett smäktande drag och herdepipans melodi klingade genom den svenska junikvällen. Och det har lyckats henne väl att frammana dessa pastorala stämningar.

Emilie Höggqvist, utkast till en biograf af Lilly Lindwall (Åhlén & Åkerlund) tillhör de böcker, som redan genom själfva ämnet rekommendera sig hos läsaren. Detta gripande och af så mycken vacker romantik omstrålade kvinnoöde har alltför länge väntat på sin biograf. Fru Lindwalls bok fyller alltså ett tomrum i vår teaterhistoriska litteratur och den har därtill förtjänsten att förena exakthet med liflighet och psykologiskt belysande karaktäristik af kvinnan och skådespelerskan. Här får Emilie Höggqvists artistiska förmåga sin kritiska värdesättning af sådana samtida bedömare, som ej läto förvilla sig af hennes personliga charm, medan å andra sidan de klandersjuka och skandalhungliga, hvilka filläventyrs velat förstora hennes brister som kvinna, måste afväpnas inför hennes väsens många vackra och goda sidor. Det kan tvistas om hvilketdera som var störst hos Emilie Höggqvist, konstnärssnillet eller hjärtats snille. Säkert är att hennes minne står inför eftervärlden i ett förklaradt ljus, som i dessa nu föreliggande biografika erhåller sin fulla motivering.

Ett annat arbete, berörande det gamla Stockholm och något af dess sceniska konsts historia, har till författare arkivarien Johan Flodmark och heter Genom minnets fjärrglas. Intryck från barndoms- och ungdomsdagar (Hugo Gebers förlag). För hvarje vän af vår hufvudstad sådan den tedde sig i medlet af förra seklet gömmes mycket af intresse i den lilla volymen. Författaren skildrar dels sina intryck från den gustavianska operabyggnaden, dels från den nu försvunna Dramatiska teatern och andra Thaliatempel, hvarvid repertoar och artister erhålla en ganska ingående belysning. Vidare berättar han underhållande om nu utplånade gator och gårdar — "Ett enkelt borgarhem på Ladugårdslandet" — och om stockholmskt familjelif i svunna dagar. Vi rekommendera dessa stockholmiana. De äro utformade af en pietetsfull hand, och den varma fjärrglans, som offast omger gamla lefnadsminnen, belyser dem.

Den tredje och sista delen af Gunnar Wennerbergs minnen, som antagligen varit en länge väntad bok, tack vare de föregående delar-

nas lifliga och tidsypiska skildringar, har nu utkommit från Hugo Gebers förlagsofficin. Här träder statsmannen och landshöfdingen Wennerberg oss till mötes och därmed åtskilligt af det politiska lifvet i Sverige, som kännetecknades af de stora försvarsdebatterna och fullstriderna under 80- och 90-talen. Man måste skänka minnas utgifvarinna, friherrinnan Taube, sin komplimang för den smidighet, hvarmed hon sammanknutit de olika perioderna af Wennerbergs statsmannagärning och den utmärkta öfversikt hon gifvit af händelserna. Hvad Gunnar Wennerbergs riksdagsanföranden beträffar, som flitigt citeras, frammana de gång på gång bilden af en kärnsvensk karaktär och stor intelligens, vissa partier äro väl-talighetsprof, som rent af erinra om Tegnér. Han kämpade med kraft för sina meningar, fick motståndare, som alla få, hvilka bereda väg för reformer, men ingen kunde neka honom erkännandet att han var en man i hvarje tum. I åtskilligt gick han före sin tid, så i kvinnofrågan, angående hvilken hans åsikt hade en för den tiden tidenganska radikal anstrykning. Han önskade exempelvis kvinnornas medverkan i vissa offentliga uppdrag, och det lyckades honom att genomdriva den kungl. förordningen om rättighet för kvinnan att inväljas i fattigvårdsstyrelse och skolråd. "Vi kunna icke vara utaf med henne", föll orden i ett af hans riksdagstal, "lika litet i det allmänna, medborgerliga,

kommunala och sociala lifvet som i det enskilda och familjelifvet. Hon spelar en allt större roll och ser med allt mer och mer längtande blickar till den tid, då man skall fullt erkänna hennes rättigheter som människa". Slutkapitlen i boken sys-sätta sig med Wennerbergs lefnadsaffon och hans hustrus samt hans egen död.

Fru Wennerberg afled först, hvilket föranledde honom att till en gammal Skaraväninna skriva ett bref, hvars inledningsrader lydde: "Hon är borta nu, den bästa och ädlaste människa jag lärt känna här i lifvet." Det var ett femtioårigt äktenskap, som då afslöts och som han gaf detta efter-måle. Själf dog han, som bekant, på Leckö slott något år senare, dog lika manligt som han lefvat. Varmt och enkelt skildrar friherrinnan Taube hans sista tid och hans afsked från lifvet, och det är med uppriktig saknad man slutar läsningen af detta äreminne, som ger en så helgjuten men panygyrikfri bild af människan Gunnar Wennerberg.

Från J. A. Lindblads förlag i Uppsala har Aivva Uppström utsändt en berättelse Till Osterland, hvilken ej bör blandas bort i den stora bokflooden. Författarinnan vann för några år sedan pris i Idun för en roman om de första svenskarna i Amerika. Den här gången griper hon sitt stoff i vikingatiden, och det ligger nära till hands att tro, att just det ämnesvalet kunde bli ödesdigert för bokens framgång. Ty vår tids människor sakna nog i mångt och mycket förståelse för tidsåldern i fråga. Annat var det i Götska förbundets dagar, då dikten gick sin bärsärk-gång vid sköldklang och midvinterblot och våra sjöars vågor brusade kring fantasiens drakskepp. Men författarinnan har icke tvekat inför sitt stoff, af hvilket hon lyckats skapa en helt enkelt förträfflig berättelse. Figurer och händelser äro påfallande duktigt skildrade, kompositionen fast och väl genomförd, stilen korthuggen och kärnkig. Visste man icke, att en kvinnlig hand fört pennan, skulle man utan befätkande antaga att en man skrivit boken. Den passar bra som ungdomsläsning, men har jämväl goda förutsättningar att slå an på de ungas föräldrar.

Sedan anmälares i ett föregående nummer påpekat fillvaron af Bengt Bergs nya arbete Sällsyna fåglar, hvaraf då tre häften förelågo — Långnäbban, Kärrdoppingen och svartfärnan — har nu första samlingen af det instruktiva och fängslande verket utkommit komplett med en tillagd fjärde skildring, Dyärgmäsen. Volymen är rikt illustrerad efter författarens fotografier, och bilderna liksom texten ha samma levande karaktär — naturens egen stämma talar ur dem. E. H-N.

Till fromma för alla vänner af Ernst Josephsons färgkraftiga konst har från Albert Bonniers förlag utgifvits ett folioalbum, innehållande färgreproduktioner af 24 af konstnärens förnämligaste verk. Där återfinnas sålunda Ström-karlen, Spanska smeder och Faun och nymf, de mäterliga porträtten af Nennie af Geijerstam, Gotfrid Renholm, Allan Osterlind m. fl. Reproduktionerna ha lyckats att synnerligen väl öfversätta originalens flammande och brusande färgskala och modelleringens kraft, hvadan albumet gör god tjänst som vägledare bland de sköna, romantiskt djuvglödande färgsyner, som det är Ernst Josephsons ära att ha skänkt vår målar-konst. Verket inledes med en intressant och orienterande essay om mästaren af August Brunius.

Konstnären i svart och vitt, Johan Leksell, är utgifvare af ett Leksell-Album, innehållande 20 silhuetter, hvilka lyckligt representera hans fina talang. Hans utställning för ett par år sedan här i hufvudstaden väckte mycken uppmärksamhet, tack vare den grace och esprit, med hvilken han trollade fram sina motiv ur det svarta papperet. I det nu publicerade albumet finnas flera karaktäristiska blad, dels af en starkt dekorativ hållning, dels genreartade och med en fin humoristisk anstrykning. Silhuettklippningens länge försummade konst synes genom Johan Leksells insats upplefva en ny renässans.

Kvinnoporträtt till dagskrönikan.

Helena Dahlqvist.

Märta Egerström.

Fröken Helena Dahlqvist, yngsta dotter till skådespelaren Georg Dahlqvist, har i dagarna aflidit i Stockholm vid 51 års ålder. Med henne bortgick en ovanligt rikt utrustad personlighet, hvilkens varma väsen och levande intresse för allt godt och skönt, hade fått många vänner. Som kassör och bokförare i föreningen Koloniträdgårdar i Stockholm visade fröken D. ett outhärligt intresse och stor pliktrohet.

På allt sätt försöker fröken Märta Egerström på Hanstavik att göra lifvet ljusst för sina talrika underlydande. I synnerhet nu, då julen nalkas, är fröken E. en sannskyldig jultomte och den "rara fröken" på Hanstavik har spridd glädje i många hem. Hon är också varm djurvän och beskyddar dessa stumma vänner till människan på ett ackert och förstående sätt.

Ett fashionabelt bröllop har i dagarna firats i Stockholms Storkyrka, då godsägaren Eric Cervin på Haneberg i Södermanland sammanviges med fröken Greta von Schmalensee.

Kejsarbegrafningen i Wien.

1. Det kejserliga sorgetåget passerar Opern-Ring. 2. Kejsar Karl och kejsarinnan Zita med tronföljaren kronprins Franz Josef Otto, vidare konungarne af Bayern och Bulgarien samt längst till vänster kronprins

Gustaf Adolf af Sverige. Berliner III. Gesellschaft. De öfriga Kilophoto. 3. Processionen når Stenfansdömen. 4. Ungerska lifgardet till häst rycker ut för att delta i sorgetåget.

Madeira under krigets bann.

De senaste dagarnas krigstelegram ha bl. a. meddelat, att staden Funchal å Madeira blifvit

UR ATLANTENS MÖRK-blåa vågor höjer sig en af naturens härligaste skapelser, Madeira och dess underbart vackert belägna stad Funchal, sträckande sig utefter hafsstranden uppefter de väldiga bergsslutningarna. Denna fridfulla plats, en station för de flesta Atlanterångare mellan gamla världen och Sydamerika, en tillflyktsort på grund af sitt milda klimat för bröstsjuka och tusentals turister, har just i denna omhvälfningens tid hem-sökts af de allestädes närvarande undervattensbåtarna.

Knappt hade väl någon af öinvånarna tänkt sig möjlig-

bombarderad af tyska U-båtar. Af denna anledning bringa vi här några vyer från den sagra ön.

Nedfärden göres med de nyssnämnda slädarna styrda af 2 män och går det med en svindlande fart genom stenbelagda gränder och slingrande gator, tills man når hamnen. Som visas å en af bilderna växer här sockerröret, som tillsammans med vinodlingen är en af öns stora inkomstkällor. Det gamla madeiravinet finnes ej mera sedan vinstockarna förstördes af phylloxeran men har man lyckats på senare tid få en ny planta som visat sig kraftigare kunna motstå parasiten. Mest berömd och känd torde Madeira sedermera blifvit genom sina brode-

1. Staden Funchal. 2. Sockerrören skördas. 3. Forsling af virke på de för

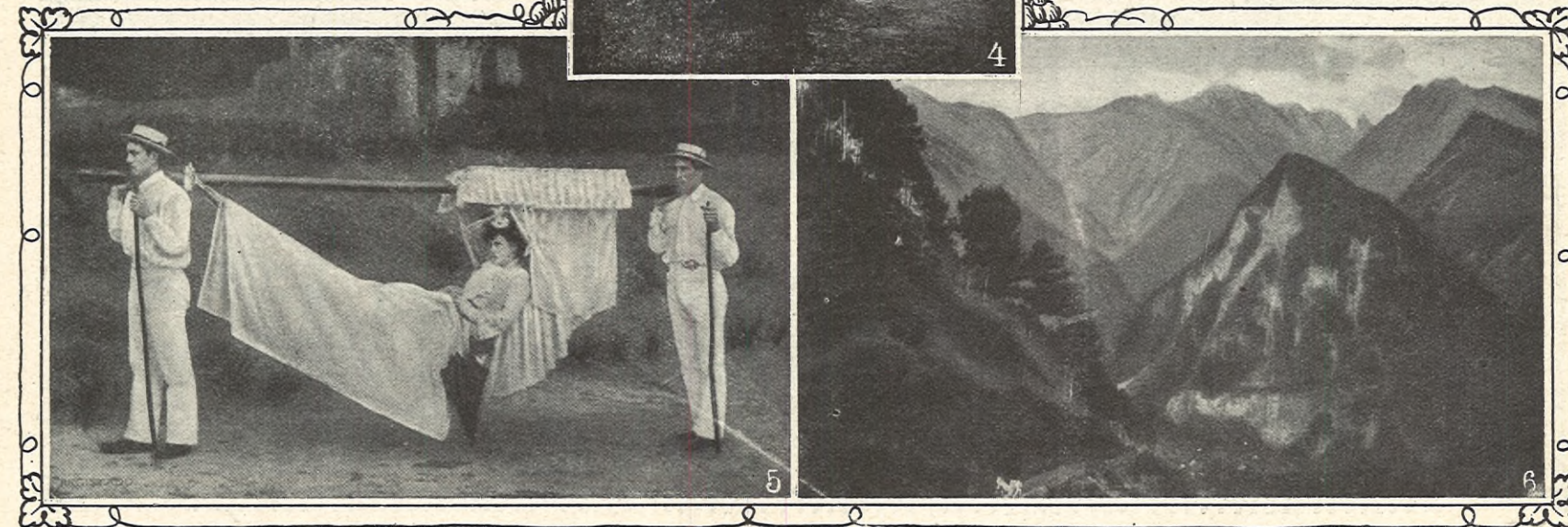
Madeira karaktäristiska slädarne. 4 o. 6. Landskapsbilder. 5. Promenad i bärstol.

heten att i detta lilla hörn af världen få höra krigets åskor.

Hvad som kanske främst faller främlingen i ögonen, då han för första gången går i land, är Funchals gatubeläggning, små hala kullerstenar öfverdragna med fett som gör att man får gå rätt försiktigt. Fordonen utgöras af en sorts slädar med mycket breda medar, hvilka äro bestrukna med fett för att glida lätt samt dragas af män eller oxar. Bland de utflykter som i första hand företagas af turisten är en färd med bergbanan upp till det magnifika tyska sanatoriet, hvarifrån man har en härlig utsikt öfver hafvet, den grönskande naturen och de nedre partierna af staden, och samtidigt njuter man af de snöklädda bergstopparna, som rundtom resa sig.

rier och knypplingsarbeten, som bjudas främlingen hvarf man kommer; stannar man ombord å atlanterångaren komma tusentals små båtar från land med sina försäljare och varor; glömmas bör ej heller en annan af platsens egenheter: "dykarna"; en skilling, nedkastad från ena sidan af fartyget hämtas upp af dykaren, som befinner sig på motsatta sidan.

Bland de utflykter, som turisten ej bör försumma, är en promenad uppe i bergen. Bekvämast göres denna i bärstol, som trötter minst och ger bästa möjligheter att njuta den härliga luften och man kan nästan säga den tropiska vegetationen.

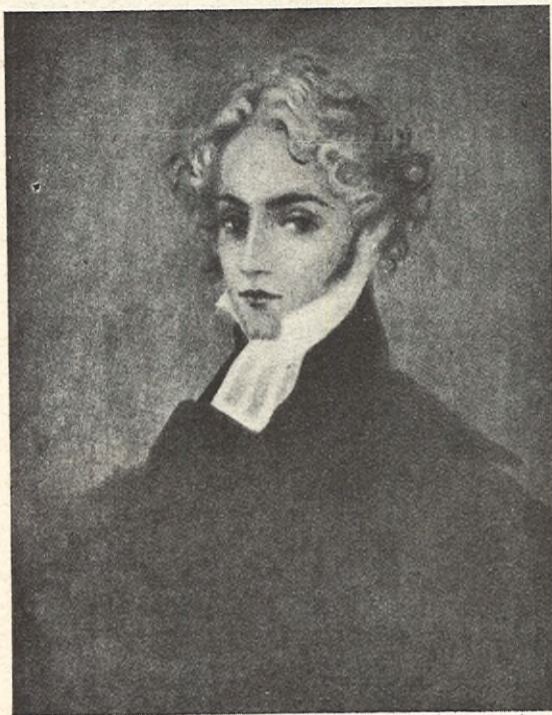
5

6

Gösta Berlings-bilder af Einar Nerman.

Ebba Dohna.

Gösta Berling.

Unga grefinnan.

Åter har en konstnär inspirerats af Selma Lagerlöfs Gösta Berlings saga och i bild framställt ett antal af dess figurer och dess gamla sägenrika Värmlandsgårdar. Konstnären är Einar Nerman, hvars skaplyne räknar så intim frändskap inte blott med rococon utan ock med 30-40-talens romantikfyllda tid, just den tid, som Selma Lagerlöf så

Löfdala.

mästerligt väckt till nytt lif i svensk dikt. Med konstnärens och förlagsfirman P. A. Norstedt & Söners benägna medgifvande reproducera vi här några af bladen i det nyss utkomna praktverket Gösta Berlingsbilder. Något närmare uttalande om det vackra arbetet hinna vi ej göra för dagen, men skola senare återkomma härill. :- :- :-

Brobyprästen.

Margareta Celsing.

Kavaljersflygeln.

Barn- och ungdomslitteratur.

Moderna sagor.

Jultidningar och julkalendrar.

En modern sagoförfattare, som utvecklats sig i en lycklig riktning, är Vilhalm Nordin. Hans senaste sagosamlingar, "Soliga sagor" och "Gullvagnsresan", stå betydligt högre än exempelvis "Röda ryttaren". Och samlingen "Sol", som han nu gifvit ut, får säkert tacksamma läsare. Inte är det folksagans fria, sorglösa fabulering eller slösande fantasi, som träder oss till mötes, och nog förefaller exempelvis "Molnbröllopet" en smula subtil och öfversvinnlig för vanliga barn, men sagomotiven äro väl funna och det hela berättadt så, att det tilltalar barnen. Vissvilar det sol öfver sagorna, men jag förstår ej, hvarför detta symboliskt skall angifvas genom titeln. Symboliken är för öfrigt fullkomligt förspild på barnen, som föredraga enklare, konkretare namn på sina sagoböcker. Samlingen är konstnärligt illustrerad af Einar Nerman. Men "Moster Tö" på titelbladet är ej den gamla Moster Tö, som omtalas i sagan utan en helt ung flicka! Sådant ge barnen noga akt på.

Alfred Smedbergs sagbok "Solijus och Morgondagg" verkar genom sin granna och romantiska titel rent utmanande. Ty de fjorton berättelserna bjuda på mycket litet solskin och tillhöra jämte åtskilligt af hvad författaren i år offentliggjort i de religiösa julpublikationerna det allra svagaste han producerat. Alfred Smedberg har dock förut skänkt barnen så pass många goda verklighetsskildringar, att han borde sätta idealet högre.

Dyrtiden och pappersnöden, som man nästan hade hoppats skulle åstadkomma en reduktion af antalet jultidningar, kalendrar och "tillägghäften" för barn, uppenbara sig emellertid endast i kvalitativ försämring af såväl innehållet som utstyrelsen. Lysande undantag härifrån utgöra emellertid flertalet publikationer från Svensk Lärartidnings, Folkskolans barntidnings och Ahlén & Åkerlunds förlag. Prisförhöjningen af fem öre på dessa förlags jultidningar för barn är mycket rimlig.

"Jultomten", "Fågel blå" och "Tittelture" (Sv. Lärartidnings förlag) bjuda på ett rikt och omväxlande innehåll. Varm förtjusning hos småtingarna komma Louis Moes teckningar till "Gammal barnvisa från Ydre härad" att väcka, näpen och lustig är Elsa Beskows akvarell till "Jag gick mig ned till sjöstrand", och vacker och varmt mänsklig är Anna Wahlenbergs saga "Tre fula flickor". (Jultomten.) En god idé är det att i "Fågel blå" låta vår tids barn stifta förtroeligare bekantskap med det gamla medeltidsspelet "Ljusa stjärnan". Men Hugo Gyllanders "Fågel blå" inbjuder ovillkorligen till en jämförelse med Topelius' breda och detaljrika "Lek" med samma namn och förlor på jämförelsen. Dräplig i sin präktiga humor och sina skarpa snärtar åt skvallerbyttor är Julia Svedelius' "Sagan om kärningen i Skvallerberget" (Tittelture). Man endast önskar att denna saga, som borde vara alldeles särskildt inbjudande för illustratörer och hvars sanningar hvartenda skolbarn skulle ha godt af att höra, fått sin plats i Jultomten. Uppfriskande och mycket nyttig för barnen är Edit Ahrenlöfs "När försabiten glömt smöret".

"Julklappen" (Folkskolans barntidnings förlag) har en riktigt treflig titelplansch och dessutom åtskilliga andra tilltalande illustrationer, t. ex. G. Magnussons "Lille artisten", Gerda Tiréns "Lucia kommer" och last but not least en del skämtsamma teckningar af Louis Moe, som säkert komma de små att kikka af skraft. Främst i "Guldslotte" står kanske Anna Carlsdotters verkligt gripande "Lilla Stinas julafton"; fin och djupfänt är Jeanna Otherväls "Allt kan förvandlas". I "Vilse bland främlingar" af Alfred Smedberg, hvari skildras en liten svensk flickas lifsfarliga äfventyr i det ockuperade Belgien, förenklas på ett stötande sätt Belgienproblemet. För ett barns oreflekterade uppfattning måste belgiernas motstånd mot tyskarna, "som inte ville dem något ondt", te sig såsom ett ganska oförståndigt filltag. Öfverför nu detta resonemang på vårt eget land i händelse tyskt eller ryskt genomfåg hotade!

I "Lille-Putt" har Anna Wahlenberg en brittiskt sagor, "Store långnäbb". Knappt tillståndigt är att, som Vilhalm Nordin gjort, samtidigt publicera en saga på två håll: Grim ledig förekommer både i Lille-Putt och sagosamlingen "Sol".

Trisse har en humoristisk liten berättelse af Julia Svedelius, där en liten rar pys, Putte, är på kornet träffad.

Långnäbban torkar sina ungar. Ur Bengt Bergs "Sällsynta fåglar".

"Julbockens" (Ahlén & Åkerlunds förlag) främsta illustrationer är titelplanschen av E. Küsel, Carl Larssons stora, dubbelsidiga, solskensfyllda "Barnbarnet" samt John Bauers teckningar till en saga af Elsa Beskow. Men stor dragningskraft på barn komma därjämte Jenny Nyströms båda tafolor till Cyrus Granérs saga Butte Lill-Troll och prinsessan Tuffe-Mej att utföva. Med glad öfverraskning konstaterar man en rätt betydlig humor i teckningen af trollet, ett drag, som annars är Jenny Nyström ganska främmande. Påverkan af Bauer är dock uppenbar. — I "Sagoprinsen" lägger man med häpnad märke till en saga af Ernst Lotson "När årets makter hjälpa", direkt kalkerad på gamla folksagor. Men för öfrigt innehåller såväl denna som Sagoprinsessan en del bra saker, och utstyrelsen är god.

En af de allra främsta platserna inom årets ungdomslitteratur intar E. Lieberaths "Pojkarnas julbok". Knappt någon svensk författare torde så i grund känna pojknaturen, inte minst det bästa hos den, som Lieberath, och därtill kommer, att han i motsats till så många författare för barn och ungdom, har diktfargåfvan. Läs t. ex. den briljanta "En hästkarl", som då den först offentliggjordes i Scoutens julnummer, aflockade både gamla och unga ett sådant hjärtligt skraff! — Mycket svagare är däremot "Flickornas julbok".

På ett förvånande lågt plan stå i år flertalet religiösa tidningar, kalendrar och häften för barn. Äger man ett verkligt intresse för religiösa ting och har man någon erfarenhet af hvad religion kan betyda äfven i ett litet barns lif, så reagerar man starkt mot det sätt, hvar-

Svartfärna med ungar.

på de religiösa sanningarna och lärdomarna här serverats. Det frommaste lilla barn kommer, om det är sundt och ofördärfvadt af religiös schablon, att opponera mot dessa fullständiga omvändelser af tioåringar, som "då de kommit till Jesus", genast aflägga alla gamla synder och ovanor. Och det är rent af farligt och i vissa fall ägnadt att skapa små skeptici, att på det sätt, som sker uppmana till bön om hvad som hälst och så godt som garantera bönhörelse. När så därtill kommer ett salvelsefullt språk och dåliga — ibland afskyvärda — illustrationer, så kan man ej annat än beklaga, att förlag, af hvilka man hade rätt att på grund af förtjänsfull verksamhet på närliggande områden vänta något bättre, blifvit förmedlare af dylik litteratur.

MARIE LOUISE GAGNER.

En gammal spets — ett stycke kvinnoöde och en kulturbild.

DÄR SATT EN LITEN KVINNOVARELSE OCH sydde i den goda staden Stockholm en gång på 1830-talet. Den kragen, som syns afbildad här, och mycket mer af samma slag. Hon sydde också små utsökta saker på hvitt siden — nålböcker, pungar, dynor — förtjusande opraktiskal Mot det hvita sidenet knoppades och blommade bland gröna blad skära silkesrosor på späda stänglar, sammanhållna af en sirlig "bandknut" i guldtråd... Eller var det naiva symboler af pensée och förgätmigej eller en korg — hur tordes hon! — med röda smultron. Och allt det där syddes därför — att hon lefde på det. Hur mycket hon fick betalt vet jag inte... kan bara gissa mig till, att det var väl föga storartadt. Men nu är den här gamla spetskragen, som finnes i enskild ägo alljämt i samma stad, en raritet och af konförförståndig person värderad till ett pris, som skulle gjort den unga 30-tals brodösen absolut darrande på handen, i fall det hvisksats i hennes öra. Fastän — om man tillagt, hur relativt litet hon nu skulle få för de pengarna, torde hon snarligen lugnat sig.

Men om jag inte vet hur mycket hon fick betalt, vet jag händelsevis en smula annat om henne, ty jag kände henne i ålderdomens dagar. Namnet gör detsamma — ett okändt namn, må så förbli. Hon var emellertid en af 30-talets — och sedermera äfven 40-talets — få själförsörjande kvinnor af den högre medelklassen. Då, när hon började, fanns det ingen "kvinnofråga". Inte ens Fredrika Bremer hade ännu medvetet riktat blicken mot sin samhällsgärning i medsystrarnas tjänst... Och hvem kunde då ana industrialismens genombrott. Att försörja sig med nålen eller som guvernant ansågs ungefär som det enda möjliga för en flicka af god familj. Och så blef då denna flicka brodös, ty hon kunde det arbetet och brann af begär att reda sig på egen hand. Med föräldrarna skilda åt: styffar på ena hållet och styfmor på det andra — var det underligt? Men arbetstillfällena? De kommo på ett mycket enkelt och naturligt sätt — genom vänner och vänners vänner i allt vidare cirklar.

Och att tänka sig att den gamla gården, där hon bodde, står kvar ännu i dag! "Och var re'n gammal då..." Ett äldrigt hus högt uppe på Regeringsgatan — n:r 87, om ni vill veta — med en gårdsinteriör, där 1700-talet tycks ha drömt sig kvar.

Kan ni gissa hvad hon betalade där för ett rum — mycket litet lär det ju varit — med tillgång till kök? Hvad sägs om summan: 30 riksdaler om året! Jag kan se för mig, hur en nutida hyresvärd förfärad far sig om hufvudet, medan hans hyresgäster kväfa en suck...

Men den unga brodösen suckade inte, där hon en februariettermiddag — årtalet hette 1837 — smågnolande stod och klädde sig fin. Nöjd med sin dag, hann med fastmöpresenten i rättan tid, fast middagslagningen fick bli därefter. En plånbok bevars — tjockaste siden... kunde just undra, om den unge martissonen hade några pengar att lägga i den? Men de korsade klingorna togo sig allt bra ut inom sin ram af blomster... Brr, det kändes visst en smula kallt inne — bränslat var dyrt — men nu skulle hon ju ändå bort för resten... bort och ha roligt!

En schal kastad kring axlarna, och hon snodde i väg öfver gården med glädliga danssteg. En trappa upp i gathuset bodde vännerna, hon skulle till... Hon drog i snöret till ringledningen och föll i nästa ögonblick husets dotter Marie Linnell om halsen. Den äldre väninnan mottog smekningen moderligt småleende. Bakom henne inne i salen — tambur förekom, inte då för tiden — skymtar, fryntlig och leende hennes gamle far, professorn vid Konstakademien och akvarellisten.

För att hälsa gästen välkommen afbryter han samtalet med sin forne elev, professor Fahlcrantz. Och den ryktbare landskapsmålaren ler med hela det finskurna, intelligenta ansiktet, när han hälsar den nigande brodösen. "Alldeles i sin ordning," säger han, "husets folk kommer först." Professorn bor i våningen ofvanpå.

De unga kvinnorna snedda förbi kaffebordet, som står dukadt bredvid Mariebergskakelugnen, och gå in i förmaket. Talgljusn blinka sömnigt i den antika kronan, som gifte de inte lysa på empiremöblernas sirliga värdighet. De många tafflorna kring väggarna äro lika loflösa... Utifrån salen hörs professor Linnell skratta högt åt någon kvickhet af den yngre professorn och så, efter en ny ringning, ännu en röst sälla sig till de andras. Det är Fahlcrantz' bror, bildhuggaren, som anländer... Så långt äro de båda vännerna med, men herrarnes samtal är sedan för dem bara ett mummel, ty de ha minsann viktiga saker att afhandla. Den högt begåfvade Marie, målaren och agré af Konstakademien, brukar bistå sin vän brodösen med råd och råd, när det gäller mönster. Och här är det fråga om någonting alldeles särskildt... ett spetsarrangemang för höghalsad klänning... ämnadt att vara riktigt fin i... och som för resten skulle säs på lediga stunder till present åt söta mor, som ju lefver med rätt mycket där nere i sin Smålandsstad... De stå framme vid soffan. Marie har lagt ett papper på bordskifvans fyrkant och ställt dit en mässingsstake. Nu fänder hon ljuset med en af de nymodiga engelska stryktickorna. Hennes ögon fara liksom sökande omkring, den fina välformade handen drar upp några konturer. De växa... få lif. Väninnan ger till ett rop af förtjusning. I det samma slår spegelbordets pendyl — krönt med en örn och omhånad af klassiska gudomligheter — fem spröda silfverslag. Flickorna sprifva upp och titta på hvarandra: hur kan folk komma på kaffe senare än så! —

En annan tafsla. De unga damerna skola "gå på spektaklet". Det har vankats fribiljetter, ty Marias far professorn är sedan 1836 också dekorationsmålare vid Kungl. Teatern. Man tågar nedåt Regeringsgatan i glad förväntan, men grufvade sig för hemfärden. "Pigan" hämtar med lykta förstas för att lysa dem genom gatökens mörker... Men ändå! Sist var det rysligt, fast kanske det också kom sig utaf att de hade sett något så uppskakande... och så hjärterörande... som Schillers "Röfvarbandet". Ack... ack, Dahlqvist som Karl Moor... det går sälla kärar öfver de båda flickornas ryggar. Men i kväll är det bara en komedi — var den nu af Molière eller någon annan? — hvilket är både bra och illa. Inte på långt när så intressant... men det går bättre att komma hem. För öfrigt är brodösen icke på minsta vis i sitt esse, som farbror professorn brukar säga. Emilie Högvist spelar ju inte med i kväll. Och hon svärmar för Emilie — älskar henne! Därför intar hon också liknöjd platsen på parkett och tänker mera på att ordna sin motspänstiga krinolinn än på den stackars komediförfattarens opus. Men när hon under första mellanakten tittar åt vänster, stannar hjärtat i hennes bröst! Där... där... på platsen bredvid henne... sitter den väna Emilie själf — som åskådare. Äfven lycksaligheten är dock oförnöjd på denna vanskliga jord, och under andra akten har brodösen endast en tanke: hur skall hon få tala vid henne? Hon grubblar öfver olika möjligheter — och grubblar förgäves. Men när ridån faller för tredje akten, har hon fattat ett dödsföraktande beslut. Samlande allt sitt mod flyttar hon på sig och... och... trampar "i misshugg" skådespelerskan på tårna. För att få bedja allra som ödmjukast om ursäkt. Och med bultande hjärta höra den tillbeddas silfverstämma svara — att det gjorde ingenting alls. Sedan sväfvat hon i saliga rymder för återstoden af kvällen.

Allt nog, det var för vår lyckligt loffade brodös inte bara långa dagars flit med nålen. Glad och omtäckt fick hon vänner och lefde med efter råd och lägenhet. Men sitt stöd och tillhåll hade hon i det Linnellska hemmet. Där rådde, i goda vänners lag, det fina vettet och det glada skämtet. Allra först talade man konst förstås och så teater och litteratur... Ah, den mamsell Bremer och hennes sista bok *Grannarne!*... Men så kunde också Marie förtjust berätta vid ett af samkvämen (fast då hade man allt hunnit ett stycke in på anno 38) att hon hade två väninnor, som fått hvar sin lilla gosse och flicka... Och gossen hade döpts till Bruno, flickan till Serena! Hvar till professor Fahlcrantz anmärkte med ett fint leende, att svenska folket var en romantiker in i själen... Men professor Linnell själf kände sig ingalunda som fisken i vattnet, när det gällde 30-talslitteraturen — därtill hade han målat för många historiska och allegoriska akvareller. Hvilket icke är att förstå så, att han förtfodde folk med att tala om de m. Ahnej, talade den hedersman-

Spetskrage, broderad omkring år 1837.

nen öfver hufvud om sig själf, berättade han först och sist — att han var den adertonde i ordningen af nitton hellskon. Och om han yfdes öfver något på denna jord, så skulle det då varit däröfver, att han arbetat sig upp från simpel målaregesäll...

Ja, de konturer jag här uppdragit med stöd af barndomserinringar, äro ju snarast den leende utsidan af ett stycke människolif. Men man besinne, att hon som berättade för mig om sin ungdom, talade till en skoltös, som ville höra "något roligt..." Dessutom torde hon nog varit en af dessa, som gömma hjärteminne under förtegenhetens dubbla lås. Men att där också fanns en afvigside — äfven rent materiellt sedt — må icke betviflas. Jag har exempelvis återkallat i minnet några ord, som barnet endast fonografiskt upptog. "Ack, jag var en ganska dåraktig flicka... Jag hade ju ett litet understöd från min styffar, som var själfva godheten, och det gick allt mest åt till — kläder. Jag var ofta bortbjuden och ytterst mån om min toalet. Men nog kunde det hända ibland, att jag kröp hungrig i säng... Se, jag hade ju min lilla stolthet också och ville aldrig låta mina vänner ana, att jag saknade något." Hvilket kvinnohjärtats patos i dessa ord! Och om jag här skulle draga upp en jämförelse mellan förr och nu, vore likhetstecknet icke svårt att sätta, endast att det sociala planet blir lägre än 30-talsbrodösens. Tänker man icke osökt på våra dagars unga butiksbiträde t. ex., flickan med svältlönen och — den oklanderligt chica yttre uppenbarelser?

Ack, mer än ett kvartsekels vintrar ha snöat på grafven, men när jag vill, kan jag se för mig "henne, som berättade"... Mest minns jag då två saker: den högresta gestalten, ungdomlig i det längsta, och de mörka ögonen, fulla af lif och eld, änskönt synen var starkt försvagad. Så var hon ock till det inre en kvinna, som ännu i sin höga ålder bevarade själens ungdom och ett starkt temperament. Hon lyckte också städse, att tiden var för tam. "Det händer ju aldrig något," brukade hon säga — det var på 80-talet. Hon skulle ha lefvat nu!

SIGRID LIDSTRÖMER.

Gårdsinteriör från huset n:o 87 Regeringsgatan.

Älskvärdt och näsvist kring dagens »on dit».

— DET ÄR FÖR MARKVÄRDIGT MED OSS kvinnor, sade häromdagen en för kvinnornas intressen arbetande dam, vi är så sjuckliga, så sjuckliga, och ändå lefver vi i det oändliga!

(Hon sade verkligen "sjuckliga" och som det är hemtrefligt med en provincialism då och då, har jag låtit det stå.)

— Se nu bara på pensioneringen af affärsanställda, Sveriges privatanställdas pensionskassa, heter institutionen, fortsatte hon. Det är en välsignad sak, att en stor kategori kvinnor fått sig tilldelad en pension för gamla dar, principen är riktig, men hur är kassan ordnad? Och hur har den kommit till? Först tillsattes en kommitté af Sveriges Industriförbund och handelskamrarna i riket. Finns det någon kvinna representerad i kommittén, som skall handhafva kvinnors intressen i stor utsträckning? Nej. Hur stor procent kvinnorna utgöra af de i handel och industri anställda vet man tyvärr inte, därför att det finns ingen statistisk upprättad än, men att det är ett mycket stort antal kvinnor i dessa yrken vet man af erfarenheten. Nå, kommittéen bygger på ett redan befinnligt förslag, utarbetadt af Svenska Bruksstämman föreningen, men där fanns inga kvinnliga anställda, som kunde komplicera saken? När det nu finns kvinnliga sakkunniga att tillgå, borde dessa ha blifvit tillkallade. Medges måste, att någon pension är bättre än ingen, men en rättfärdig grund för beräkningen hade ändå varit bättre. Bestämmelserna äro sådana, att om arbetsgivaren ansluter sig till kassan blir de hos honom anställdas anslutning obligatorisk. Premierna betalas med hälften hvar af arbetsgivaren och hans biträde. De utgå med 16 proc. å lönen för män — däraf 10 för hans enskilda och 6 för familjepensioneringen — och 12 proc. för kvinnor. Kvinnorna skola alltså betala 6 procent af sin lön i premier. Den högsta lön som en kvinna kan betala premier för och alltså räkna pension efter är 3,000 kronor, och hennes pensionsålder inträder vid 57 års ålder, då hon högst kan beräkna 1,500 kronor i pension, denna utgår nämligen med 50 procent af delaktighetsbeloppet. Men männens pension räknas efter 6 procent och den högsta lön, som pensionen får beräknas efter är 5,000 kronor.

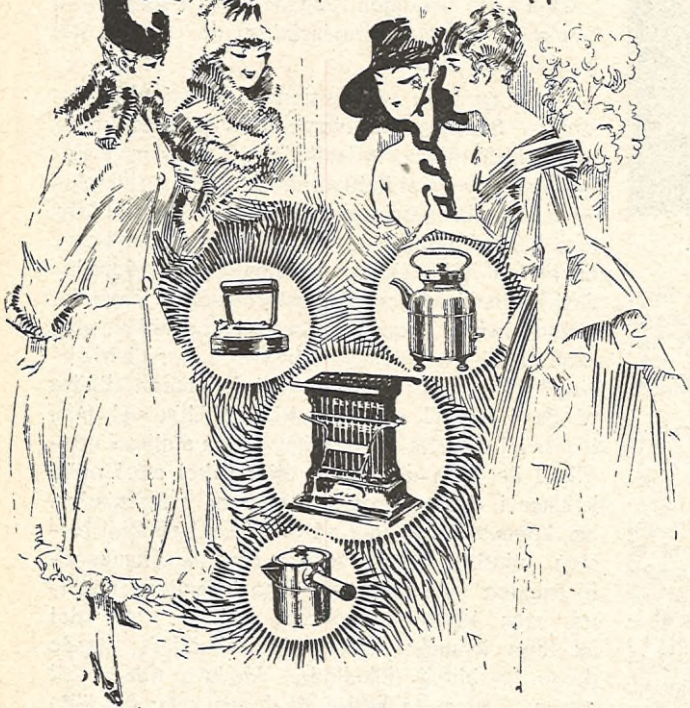
Männens pensionsålder är satt till 62 år. Alltså kvinnorna betala större premier, men få 10 procent lägre pension. Hvarför? Vi lefva längre och anses hastigare utslitna än männen. De fysiologiska förändringar som vår kropp undergår omkring 50 år anses nedsätta vår arbetsförmåga så betydligt, att vi sedan icke längre äro att räkna med.

Bevis? Det finns sådana från den af ålderdomsförsäkringskommittén gjorda undersökningen. Siffrorna tala. Invaliditetsfallen bland kvinnorna vid 55 årsåldern utgör 19,3 procent, medan de hos männen endast går upp till 9,1 procent. Ofverväldigande, inte sant? Men när man vet, att här är inräknad den ekonomiska invaliditeten, det vill säga alla gamla ensamma kvinnor, som inte kunna försörja sig själfva, trots det att deras hälsa är obruten, så förlorar siffrorna ganska betydligt i värde. Man vet för öfrigt bra lifet i detta hänseende om den kategori kvinnor det nu närmast är fråga om: de affärsanställda. Kanske lefver de inte så där oerhördt länge som det påstås, då de skola uthärda samma arbetsvillkor som männen, hårdare arbetsvillkor vore rättare sagt, om man tänker på deras låga löner.

Vore det inte bättre att upprätta en allifningsanstalt för kvinnor som fyllt 60 år, där de smärtfritt toges af daga? För så vidt de icke kunde ställa garanti för sig att inneha ränta på ett kapital på minst 150,000 kronor? De andra, de "sjuckliga" med den oerhörda lifslängden att släpa på, hvad skall samhället egentligen ha för nytta af dem?

BLEK AF NOSEN.

Alla damers förtjusning är
A&E's Elektriska Strökjärn, Brödrostare &
Kökapparater.

— Bästa julklappar —

Allm. Svenska Elektriska Aktiebolaget

Filialer: Stockholm, Göteborg, Malmö,
Norrköping, Sundsvall & Östersund.

**Recept å Kornflingekek af
Svalöfs Kornflingor.**

- 1 kkp. tjock gräde
- 1 kkp. vatten
- 3 hg. kornflingor
- 1 hg. hvetemjöl
- 2 tsk. bakpulver
- 50 gram smör
- 1 msk. socker
- 1/2 tsk. salt

Beredning: Vattnet, grädden, sockret och saltet blandas med kornflingorna, därefter tillsättes smöret och sist mjölet, hvori bakpulvret blifvit inblandadt. Degen kaffas ut och naggas. Med mått uttagas kakor af önskad form, hvilka gräddas rostgula i medelmättig ugnsvärme.

KÖKSALMANACK

Redigerad af
ELISABETH ÖSTMAN-SUNDSTRAND
Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FORSLAG TILL MATORDNING FÖR
VECKAN 17—23 DEC. 1916.

SONDAG. Frukost: Smörgåsbord; kalf tunga med majonnäs; mjölk; kaffe eller te. Middag (vegetarisk): Jordärtskockspuré; grynstek med brynt potatis; glaserade morötter, brynta jordärtskockor och gröna bönor; polsk äppelkaka med vaniljsås.

JACOBSONS AFFÄR
FIRMAN ETABLERAD 1832.
HANDARBETEN, TAPISSERI M. M.
Välkänd. — Välsoorterad.
24 B Grevtugrög., vid Tattersak.

Behagliga och
välgörande äro

GAHNS

runda tvålar:

**Lavendeltvål
Hafremjöltvål
Tallbarrstvål**

MANDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgröt med mjölk; strömmingsflundra med potatis; kaffe eller te. Middag: Bruna bönor med fläsk; nyponsoppa.

TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; stekt blodpudding med smält smör och lingon; mjölk; kaffe eller te. Middag: Kört helgefundra med kaprissås och potatis; plättar med sylt.

ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgröt med mjölk; sillgratin; kaffe eller te. Middag: Kört brynt lambringa med ris; äppelkompott med gräde.

TORSDAG. Frukost: Smörgåsbord; pytt i panna (rester från ons-)

dag) med rödbetor; mjölk; kaffe eller te. Middag: Brynt hvitkålssoppa med prinskorf; pösmunkar med sylt.

FREDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgröt med frukt-kompott; plättar; kaffe eller te. Middag (vegetarisk): Makaroni-pudding med grönsaker, potatis och champignonsås; blåbärsoppa med skorpar.

LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgröt med mjölk; stekt stångkorf med potatis; kaffe eller te. Middag: Kört sill med smör och ägg samt potatis; slätvälling.

RECEPT:

Vegetarisk jordärtskockspuré (f. 6 pers.). 1 1/4 lit. jordärtskockor, 1/4 rotselleri, 1/2 lit. vatten, 1 tsk. salt, 1 1/2 msk. smör (30 gr.), 4 msk. mjöl (40 gr.), 1 1/2 lit. klar växtbuljong, salt, vitpeppar, socker, äggula, 1 dcl. gräde.

Beredning: Jordärtskockorna sköljas, skrapas (helst under rinnande vatten) sköljas änyo och få ligga 1 tim. i 1 1/2 lit. vatten, tillsatt med 2 msk. ättika för att ej bli mörka. Selleriet skalas, skäres i tärningar och lägges tillsammans med jordärtskockorna. Tolf små, runda jordärtskockor fräntagas, kokas särskilt i litet buljong och serveras i soppan. De öfriga sättas på i det kalla vattnet, tillsatt med saltet, och få koka, tills de äro fullkomligt mjuka, då de passeras. Smöret och mjölet fräses i 2 min., purén och buljongen spådas på, och soppan får koka 5 min. Den afsmakas med kryddorna. Aggulan och grädden vispas upp i soppskålen, purén hälls i under vispning och serveras med rostadt bröd eller ostkrutong.

Växtbuljong (omkring 2 lit.) 2 morötter, 1 palsternacka, 1/2 selleri, 1/2 lit. jordärtskockor, 1 skifva kålrot, 1 blomkålshufud, 1 purjolök, 1/4 lit. konserv. ärter, 1 liten knippa persilja, 3 lit. vatten, 1/2 msk. salt, 1 msk. smör (20 gr.).

Beredning: Rötterna och grönsakerna ansas på vanligt sätt, skäras i bitar och sättas på jämte saltet och smöret i det kalla vattnet att sakta koka med tätt lock 4—5 tim. Buljongen silas, afsmakas och färgas, om så önskas, med litet japansk soja.

Grynstek (f. 6 pers.). 200 gr. hafregryn, 2 dcl. vatten, 2 dcl. mjölk, 20 gr. smör, 1 dcl. risgryn (100 gr.), 1 1/2 dcl. vatten, 1 1/2 dcl. linser, 3 dcl. vatten, 2 hg. portug. lök, 30 gr. smör, 10 gr. torkade murklor, 3—4 msk. stötta skorpar, 15—20 gr. potatismjöl, 1 ägg, salt, vitpeppar.

Till stekning: 40 gr. smör, grönsaksbuljong, tillsatt med soja och hackad kapriss.

Beredning: Grynen och linserna kokas, hvar för sig, i mjölken och vattnet, tillsatt med smöret, tills de äro mjuka och man har en fast gröt, som får kallna. Löken finhackas och brynes i smöret. Då den är nära färdigbrynt iblandas de kokta och finhackade murklorna samt de stötta skorparna. Detta blandas tillsammans med gröten och linsmoset och alltsammans males i gång genom köttkvarn. Ägget och potatismjölet tillsättes och smeten afsmakas med salt och vitpeppar. Smöret brynes i en långpanna, massan lägges och formas med sked till en aflång bulle, som stekes i ugn omkr. 1 tim. Den överöses ofta först med smöret och därefter med grönsaksbuljongen, hvarmed steken spådes. Då steken är färdig upplägges den på fat, skäres i skifvor, och garneras med persilja. Serveras med afredd sås, tillsatt med gräde, brynt potatis, blomkål, glaserade morötter, ärter och gröna bönor.

Brynta jordärtskockor (f. 6 pers.). 1 lit. jordärtskockor, 1 lit. vatten, 1 tsk. salt, 1 1/2 msk. smör (30 gr.).

Beredning: Jordärtskockorna sköljas, borstas väl rena, skrapas och läggas efterhand i ättikblandadt vatten, tillsatt med litet mjöl, för att ej mörkna. De sköljas änyo, påsättas i kokande, saltadt vatten och få koka mjuka, hvilket prövas med en vispkvist, upphålles i durkslag och få kallna på en duk. De formas därefter som stora oliver med knif eller slätt legmjärn och stekas vackert gulbruna i smöret. Serveras som garnityr eller tillsammans med andra grönsaker.

Polsk äppelkaka (f. 6—8 pers.). 8 goda, syrliga äpplen, 1 msk. smör (20 gr.), 1 1/2 dcl. socker (128 gr.) 1 dcl. hvitt vin, 1/2 dcl. vatten, 1 msk. mjöl, 4 dcl. god mjölk, 2 ägg, 4 msk. socker (60 gr.), 25 sötmandlar (omkring 25 gr.).

Till formen: 1/2 msk. smör (10 gr.).

Beredning: Äpplena sköljas, torkas, skalas, skäras i 6—8 klyftor, befrias från kärnhusen, läggas i syltgryta tillika med smör, socker, vin och vatten och kokas som kompott, under det grytan ofta skakas. Äpplena läggas i smord pajform, lagen hopkokas, tills den är sinnig och hålles öfver dem. Mjölet och 1 dcl. af mjölken vispas till en afredning. Äggulor och socker vispas

Barnen taga lätt Apoteket
Vasens Laxermarmelad på grund af dess behagliga smak. Pris 1 kr. pr ask. Finnes å alla apotek.

D. B. C.
Flytande Putskräm
för metaller.
Profva den och Ni använder aldrig någon annan. Fås öfverallt.
Fabrikant: Doreh, Bäckström & Co:s A.-B. GÖTEBORG.

USMODERN S
KALENDER 1917.
Oumbärlig för husmodrar.
Innehåller fullständig almanack. Rikhaltigt, allmännyttigt innehåll. Bemärkta författare. Rikt illustrerad. Upplysande. Instruktiv. Omväxlande. Lämplig julklapp! Pris: klotb. 1,50. Erh. i bokh. Omtyckt! Lättsald! Högrab. i parti direkt från Lindblads förlag, Uppsala.

1 ÖRE
risgryn 20 gr. har samma näringsvärde som **ETT ÄGG**

4 ÖRE
risgryn 80 gr. har samma näringsvärde som **EN BIFFSTEK**

(enligt Lifsmedelskommissionens broschyr).

JULPRESENTER

i stilfulla moderna mönster
Besök våra Julutställningar!
Lokalerna öppna till kl. 8 e. m.

KUNGL. HOVLEVERANTÖR
De Svenska Kristallglasbrukens
Försäljningsmagasin
20 Birger Jarlsgatan Regeringsgatan 5

PARAMINT
PASTILLER
FÖRORDAS AV LÄKARE.
vid sjukdomar i munhåla och svalg.
Effektivt skydd mot smitta vid epidemier. FLASKOR OM 50 ST. KR. 1.25
SÄLJAS ÖVERALLT
A. B. PHARMACIA, STOCKHOLM
Kontrollant: PROFESSOR A VESTERBERG.

Agra
Yoghurt Margarin

Det enda surrogat

som besitter kaffets stimulerande verkan i förening med dess härliga arom är **Brio**, beroende på att det är ensamt om att innehålla verkligt kaffe. Brio är icke impregneradt med något främmande ämne utan garanteras vara ett idealiskt och fullkomligt rent ersättningsmedel för vanligt kaffe.

Pröva själv och döm! Säljes öfverallt å 1/2 kg. 75 öre, 1/4 kg. 30 öre.

Vantar & Strumpor

MEÐ **Lejon** MÄRKET!

FÖRSÄLJAS

I ALLA VÄLSORTERADE
SYBEHÖRS-MANUFAKTUR-
& KORTVARUAFFÄRER

15 min. Resten af mjölken kokas upp, afredningen tillsättes, mjölken får åter koka upp och hälls öfver de röda äggulorna under stark vispning. Den skällade och malda mandeln tillsättes, krämen får sjuda och vispas därefter, tills den är kall. Afsmakas, om så önskas, med 1 msk.

3 nya, värderika, vackra böcker:

E. Melander:

Morgonlandets aftonstjärna.

Första boken: I Antiokia och Konstantinopel. Pris häft. 3.50, klotb. 4.75.
En bok om den helige Johannes Krysostomos och hans tid.

Elsa Ribbing:

Drottning Luise av Preussen.

En kvinnas hjältesaga. Med 10 planscher och 29 andra illustrationer. Pris häft. 3.25, klotb. 4.75.

H. Martensen-Larsen:

Stjärnhimlens stora problem.

Overs. fr. danskan av Carl Dymling
Med talrika astronomiska bilder. Pris häft. 3.50, klotb. 4.75.
»Boken är underbar och enastående. Och nu mitt under världskriget kommer den som ett bud från den upphöjda stjärnhimlen, som väljer sig ut öfver jordens kamp och sorg.»
P. Lauritsen i »Vort Land»
»Tvivelsutan hans bästa bok.»
Nationaltidende.

I varje bokhandel.

J. A. Lindblads Förlag, Uppsala.

Hydrozon

Salva

för sårnader m. m.

RYSK

HEMSLÖJD

GREFTUREGATAN 1

vaniljsocker, hvarefter de till hårdt skum slagna äggvitorna nedskäras. Krämen hälls öfver kmpotten och kakan gräddas i ej för varm ugn omkring 3/4 tim. Serveras varm eller kall med vaniljsås eller vispad gräde.

Slätvälling (f. 6 pers.) 5-6 msk. mjöl (50-60 gr.) 2 lit. mjölk, 1/2 msk. smör (10 gr.), salt, socker.
Beredning: Mjålet utröres med 1/4 lit. af mjölken och får stå att svälla omkring 2 tim. Smöret smältes i en kastrull, resten af mjölken hälls i, hvarefter vällingen får koka, under fortsatt vispning, 8-10 min. Afsmakas med salt och socker och serveras genast

VECKANS PRISTÄFLING.

PRISTÄFLING N:R 51. REBUS.
10 10 rar

Lösning, märkt pristäfling n:r 51 och försedd med Svenska nationalföreningens mot tuberkulos välgörenhetsmärke insändes undertecknad med namn och adress, till Red. af Idun senast den 30 dec. 1916.
De två första rätta lösningarna som vid granskningen påträffas, erhålla pris resp. 10 och 5 kronor.

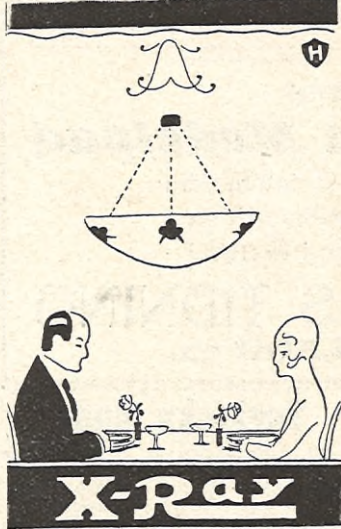
LOSNING TILL PRISTÄFLING N:R 47.
Tretton vid bordet: Té, renstek, edamerost, tunnbröd, toma-

Svea Olsons nya bok

»Handledning i Dekorativ söm» måste alla damer skaffa sig. Här 130 illustr. Häft. 1:50, klotb. 2 kr. i bokh. och på Lindblads Förlag, Uppsala.

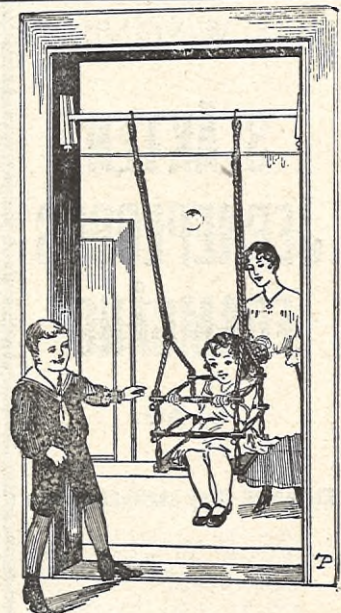
Nornans Jästpulver

Jäskraftigt och hållbart.
Säljes i välsorterade affärer.

Konstgjordt dagsljus. Indirekt elektrisk belysning. Hela rummet jämnt belyst utan skuggor. Elegant, behagligt, välgörande för ögonen.

Begär vår X-Ray broschyr N:o 3. Besök våra utställningslokaler.
Nordiska X-Ray Reflektor A.-B.
Stockholm, Göteborg Malmö.

En riktig jul

blir det för de små om en af följ. gungor finnes bland julklapparna. N:r 23, 24 (lika ill.) Kr. 4.25, 5.50 pr st. N:r 20, 21 Kr. 4.40, 6.25. Bygg- o. armstöden utgöras af hellöjda träbägar. Samtl. mod. äro fullkoml. säkra för barnen. Illustr. prisl. på beg.
Th. P. Pålsson, Stockamöllan

ter, ostron, nötter, valnötter, isgädda, dadlar, bitsocker, oxhare, rågmjöl, dill, extra fint kaffe, tranbärssylt.

Vid den företagna granskningen ha de två först påträffade rätta lösningarna lämnats af Hr Ingvar Vrang, Falköping, första pris och Fr. Anna Hällström, Alingsås, andra pris.

5 SKÖNLITTERÄRA BOKNYHETER:

Från forna ofredsdagar.

Historisk berättelse från 30-åriga krigets tid. Av Riccardo Huch. Overs. fr. tyskan av Hugo Hultenberg. I 4 delar à kr. 2:75 häft., kr. 3:75 klotb. Del II: **Eldens utbrott** nu utkommen.

Det är en verkligt stor och gripande konst... Översättningen är utmärkt... Arbetet slår ett rekord i prisbillighet.

R. Nordin i Tidn. för Sv. Läröv.

ENSAMHET.

Berättelse från Alperna av Ernst Zahn. Overs. från 38:e tyska uppl. av Hugo Hultenberg. Häft. kr. 3.25, inb. kr. 4.25.

Bokens gedigna, från allt moraliserande fria anda och den konstnärliga fulländningen göra den till en utsökt läsning. Strassburger Post.

Från Carmen Sylvas kungarrike.

Valda sagor och berättelser av drottning Elisabeth av Rumänien. Översatta av A line Cronhielm. Med författarinns porträtt. Häft. 2:25, klotb. 3:50.

FRÖKEN FJÄRIL.

Av Marie Dinesen. Overs. fr. danskan av Bertil Skarstedt. Häft. 2:50, inb. 3:50.

Förfans skildringar av livet på sjukhuset är helt enkelt något av det bästa, vår moderna litteratur kan framvisa. Hovestaden.

Vänner emellan.

12 små historier av Olfert Ricard. Overs. fr. danskan av Hanna Östberg. Pris kr. 1:50.

I varje bokhandel.
J. A. Lindblads Förlag, Uppsala.

— God dag Fröken — ännu mera strål-
ande än eljes! Hvad använder Ni för god-
domligt medel?
— **M. ZADIGS Divina Tvål!**

KARL H. NYMAN
Specialaffär för
DAMUTSTYRSIAR
17 HAMNGATAN
43 DROTTNINGGATAN
STOCKHOLM

GIGANTOS

Flytande: pr flaska 1 85 Erhålles genom alla apotek,
Med kalk (pulver) pr burk 3.50 sjukvårdsaffärer och droghand-
Förordas av läkare. lare samt direkt från

AKTIEBOLAGET GIGANTOS
— STOCKHOLM K. — Rf. 141 14 —

CLOETTAS
GULD-CACAO

I vidstående förpackning
säljes öfverallt!

Alla böra äga
Den praktiska Receptboken.

En handbok i fyra avdelningar, genom vilken vem som helst själv kan tillaga sin parfym såsom Eau de Cologne, Eau de Lavende, Heliotrop, Parfym-pulver, Rumsrökelse m. m.
Toiletteremer såsom Cold Cream, Orientalisk Liljemjolk, Puder, Smink, Munvatten, Tandtinktur.
Medel mot dålig hy, gikt, tandvärk, nervös huvudvärk, Hårtvättnings-medel, Hårolja, Hårvatten m. fl.

Innehåll:

- Ayd. I Recept för parfym och toilettartiklar.
- II Medel mot yttre åkommor och sjukdomar.
- III Beredning av Viner, Likörer, Glögg, Punsch, etc.
- IV Råd och rön, rådgivare för hemmet.

Den praktiska Receptboken sändes mot postförskott à Kr. 1:35 fraktfritt. Renvirera å ett brevkort, nämn denna tidning, endast från

E. FRISELL & Co, Malmö.

KVINNORNAS STRÄVANDEN

följas med sympati och intresse av

* **SKÅNETIDNINGEN DAGEN, Malmö.** *

Fr. o. m. nyåret 1917 utkommer Skånetidningen Dagen, varje dag i veckan, **så- lunda även på söndagarna.** Varje prenumerant erhåller dessutom alldeles **gratis** en särskild söndagsbilaga, nämligen Brokiga blad.

Prenumerationspriset hos utgivaren har det oaktat bibehållits vi det nuvarande:

BLOTT 4 KR. PR HELÅR!

Skånetidningen Dagen är Skånes **pig- gaste, innehållsrikaste och billigaste** dagliga morgontidning. Den bör där för inte saknas i något hem, där man sätter värde på en **verkligt trevlig och under- hållande** tidning.

Vinstvärde:
Kr. 115,000

Scout-Lotteriet

Var 7:de lott vinner.
Pris 2 kr. pr lott.

Högsta vinst: Jordbruksegendom, **Kr. 8.000**, efter vinnarens eget val.

- I. Å egendomen **MÄLSÄKER** på Selaön i Mälaren nära Stallarholmen: a) 13 tld prima åker å 400 kronor, kr. 5,200; 28 tld skogsmark, kr. 2,800.
- b) Vid **Nösbyviken**: 15 tld åker å 400 kr., kr. 6,000; 20 tld åarna Lindön, Haggsholmen och Skarpen å 100 kr., kr. 2,000;
- c) Å **Ullsta gårde**: 16 tld åker å 350 kr., kr. 5,600; 24 tld skogsmark med skog t. o. m. 8" å 100 kr., kr. 2,400.
- II. Å **VEDA gård** i Angarns socken: 20 tld åker å 300 kr., kr. 6,000; 30 tld skogsmark med skog t. o. m. 8" å 67 kr., kr. 2,000.
- III. Å **RICKEBASTA gård**, 4 km. från Knivsta station: 18 tld åker å 350 kr., kr. 6,300; 17 tld skogsmark med all därpå växande skog å 100 kr., kr. 1,700.
- IV. Å **MÖLNBO gård v. Mölnbo station**: 18 tld åker å 350 kr., kr. 6,300; 20 tld skogsm. m. skog t. o. m. 10" å 85 kr., kr. 1,700.
- V. Å egendomen **BRÄKETORP** i Kronobergs län en mil från Ljungby köping: 10 tld åker å 300 kr., kr. 3,000; 25 tld skogsmark med därpå växande skog å 100 kr., kr. 2,500; 1 bostadshus och 1 ladugård, äldre, kr. 2,500.
- VI. Å egendomen **SYRSERUM** i Tuna socken, Kalmar län: 15 tld åker å 400 kr., kr. 6,000; 20 tld skogsmark med all därpå växande skog å 100 kr., kr. 2,000.

2 vinsten Villa i skärgården om 5 um och kök, fri och egen grund. Tomt 27,844 kvit **Kr. 7,000** **3 vinsten** Motorbåt, 8 m. lång av furu o. ek m. salongsruff och 10 hkr. Tellusmotor **Kr. 5,000**

4 vinsten Matsalsmöbel Kr. **4,500** **6 vinsten** Herrumsmöbel Kr. **4,000** **8 vinsten** Vardagsmöbel Kr. **2,530**
5 vinsten Tvåsitsig Automobil Argo .. Kr. **4,500** **7 vinsten** Sängkammarmöbel Kr. **3,390** **9 vinsten** Segeltät Kr. **1,250**

En vinst: Passagerarflygning med aeroplan från Södertälje till Stockholm. En vinst: **TURISTRESA** å 600 kr. efter eget val jämte bevis om flygmaskinsverkstäder. (Förbehåll att vinnaren är svensk medborgare.) En vinst: **fri vistelse å båt, hotell eller pensionat under tiden för resan.**

Lotter expedieras mot insändande av rekvisition, helst å brevkort, varvid tillkommer porto och kostnad för dragningslista, utan förskottslikvid till **SCOUTLOTTERIET, Södra Blasieholmshamnen 2, Stockholm. Vinstutställning Regeringsgatan 9.**

Indiens sagoland i bilder.

Julens ståtligaste och mest intressanta praktverk:

Fia Öhman:

Under Indiens himmel

Resor i Tagores land.

Med 144 bilder i texten och 22 planscher i koppardjuptryck.

Stockholms-Tidningen skriver:

"Om denna bok kan egentligen sägas hur mycket vackert som helst, utan att man behöver befara beskyllningen att gå till överdrift. En skildring från paradiset skulle författarinnan ha kunnat kalla den, ty det är rent paradisiska scener, framställda i både ord och bild, som hon upprullar. De personer, med vilka man får knyta en närmare bekantskap, äro ej många, men där finnes dock en, som kan räkna på intresse framför andra, nämligen Nobelpristagaren Tagore. För övrigt umgås man med furstar och prinsar, omgivna av en rikedom och skönhet, som man eljes trodde finnas blott i sagorna, och man får överhuvud taget i författarinnans sällskap en minst sagt hänförande tillvaro. Det skulle vara löjligt att skriva långt om denna bok. Den skall köpas som en riktigt fin julklapp och den skall läsas, när det är mörkt och friskt omkring en. Priset är med hänsyn till värdet verkligen billigt."

I alla boklädor. Pris kr. 4: 75. Inb. i klotband kr. 6: 50.

ÅHLÉN & ÅKERLUNDS Förlags A.-B.

Sydsvenska Kredit Aktiebolagets

ställning den 30 November 1916.

Tillgångar:	Skulder:
Kassabehållning 3,974,949: 60	Aktiekapital 20,000,000: —
Obligationer 15,628,412: 37	Reservfond 7,250,000: —
Fastigh. o. inventarier 5,136,152: 26	Pensionsfond 259,094: 71
Reverser mot säkerhet 77,647,674: 26	Deposit. o. Kapitalr. ... 67,588,384: 14
Växlar 48,724,692: 24	Sparkasseräkning 40,582,094: 49
Kreditiv- och löpande räkningar 14,938,673: 98	Giro- o. Löpande räkn. 21,786,488: 19
Hos inhemska banker 2,696,164: 90	Postremissväxelräkning 5,225,900: 71
» utländska banker 11,350,988: 64	Till inhemska banker ... 3,918,905: 76
» andra räkningar 7,536,279: 07	» utländska banker 4,454,774: 81
	Af utl. banker ins ... 2,124,824: 31
	A andra räkningar 14,503,520: 20
Kronor 187,693,987: 32	Kronor 182,693,987: 32

Kraftig

annonsering

i Medelpad

erhåller Ni genom att införa Edra annonser i den största och mest - spridda tidningen i Norrland -

SUNDSVALLS TIDNING

Upplaga 11,500 ex.

En bok för unga flickor.

NU har utkommit:

PORSBY PRÄSTGÅRD

Berättelse av

CHRISTOPHER BOECK.

Övers av M. Drangel.

Pris kr. 3: 50.

Bohlin & C:o.

Turkiska badet

i Malmöringsbadet är öppet hvarje torsdag för damer. Yppersta medel för bibehållandet af smärt figur och fin hy. Badet är angenämast, om Prman är flera i sällskap. Pris före kl. 12, kr. 1:50, efter kl. 12, kr. 1:75.

"En bok om rättfärdighet"

ELIN WÄGNERS

SLÄKTEN JERNEPLOGGS FRAMGÅNG

5: 50.

Elisabeth Krey skriver i Idun:

"Hon har genomträngt det skiftande och famlande som hvilar över den allra näste tidens ansikte. — Hon har med sin lätta, flytande och konkreta stil gifvit oss en underhållande skildring, men på samma gång ett djupt lifsdokument."

ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

Ellen Lundberg-Nyblom

Höstrosor

Pris 3: 75.

Några uttalanden om samma förf:s föreg. bok, Astrid Rönne:

"... en klar och öfverskådlig komposition, en jämn och lättflytande stil och en god observationsförmåga."
Stockholms Dagblad.

"Hendes stil er livlig og klar... et betydelig novellistisk talent."
Verdens Gang.

P. A. Norstedt & Söners Förlag.

Vill Ni bliva vacker?

Den berömda YVY-TVALEN, som kommer kinden att stråla av hälsa och skönhet, innehåller dyrbara och undergörande essenser och förlämnar ansikte, hals, armar och händer en utsökt skönhet. På förvånande kort tid borttager den finnar, fräcknar och rodnad på näsan, liksom röda och skrovliga händer. Sträv och sprucken hud försvinner, och genom ständigt bruk av densamma kan bildandet av rynkor förekommas. Borsta Edra tänder med YVYDOL som på en minut giver tänderna friskhet, skönhet och vållukt, befriar från vinsten och tandvärk. Ävensom gula, gröna och svarta (även av tobaksrök angripna) tänder bliva bländande vita. Erhålles i varje välsorterad affär från Ystad till Haparansa.

ÖSTERLIN & ULRIKSSONS
TEKNISKA FABRIK, Ystad.

Jack London

Världens mest läste författare.

Nyheter utkomna.

TVÄNGSTRÖJAN

Oversatt av Ernst Lundquist. Pris häft. 4:25, eleg. inb. 6:25.

ÄFVENTYR

Berättelse från Salomonsöarna. Oversatt av M. Drangel. Pris häft. 4:25, eleg. inb. 6:25.

VAGABOND LIF

Ungdomsminnen.

Oversatt av M. Drangel. Pris häft. 2:50, eleg. inb. 4:50.

Billighetsupplaga 1 kr.

Ypperliga julgävor för ung och gammal.

BOHLIN & C:o.

Underlåt icke att före Jul

prenumerera på

STOCKHOLMS-TIDNINGEN

för år 1917.

Frisinnad - Själständig.

Landets främsta nyhets- och annonstidning
Utrikestelegram från egna korrespondenter
Omväxlande innehåll - Intressanta följetonger
Daglig upplaga mellan 150,000 o. 160,000 ex.

Det bästa hvetemjölet

LEDIGA PLATSER

Sänd aldrig originalbetyg utan endast bestyrkta afskrifter när Ni svarar på annons om ledig plats.

UNG TREFLIG FLICKA erhåller pl genast som kassörska & hotell, där telefonväxel finnes. Sv. till Vasag. 24, Hagblom, Stockholm.

BÄTTRE ANSPRAKSLÖS FLICKA som vill mot fritt vinvare vara husmoders verkliga hjälp i godt hem där jungfru finnes, kan få plats. Sv. till »E. M. B. E. genast», Helsingborg.

UNG DAM, helst språkkunnig och musikalisk, får strax plats som sällskapsdam hos äldre ensam dam i vacker trakt i mellersta Sverige. Svar till »Godt hem», Karlstad p. r. HVAR FINNES uppoffrande, arbetssam, tillgiven flicka, med utpräglat ordningsinne, lust för sömnad, som vill göra jungfrus syssl. Sv. till »Sällskapsdam», Halmstad p. r.

I ETT GODT HEM önskas en ordentlig och pålitlig, helst troende ensamjungfru, kunnig i ett hems alla sysslor. Lön 25 kr. i mån. Sv. med foto och öfriga uppgifter, sändes till »1 Januari», Eskilstuna p. r. HUSFÖREST. omkr. 30 år häst musik. o. intell. får plats i ungdom i Gbg. Jungfru finnes. Svar t. »17» Göteborg, p. r. med lönepr. o. foto. som åters.

BILDAD, examinerad barnsköterska får plats för nyfött barn 1 Febr. i Stockholm. Svar med foto, lönepretentioner och betygsafskrifter till »Febr.», Allm. Tidningskontoret, Gustaf-Adolfs Torg, Stockholm.

BARNKÄR, ANSPRAKSLÖS, bildad flicka — helst musikalisk — önskas 15 nästa januari för undervisning af 9-årig dotter och hjälp i hemmet. Svar med uppgift om löneanspråk och ref. samt foto till »Tjänstemannafamilj», Tjällmo.

BÄTTRE BARNKÄR fl. häst ngt äldre önskas att sköta två små barn. barnvätt samt delvis städning. Sv. till »Hemkär, villig, anspråkslös», Iduns exp. Stockholm.

EIN EINZACHES DEUTSCHES Mädchen (nicht schwedischsprechendes) erhält sogleich Platz als Hilfe und Gesellschaft in einer kleinen schwedischen Familie. Lohn 20 kr. Antwort mit Foto und Ref. zu »Lehrer» p. r. Göteborg 7.

Vid Sunnerdahls Hemskola

på Säbyholm finnes ett vikariat under instundande värtermin och sommar för hemföreståndarinnan på hemmet för utbildning i hushållsarbete till ansökan ledigt. Vikarien, som har att meddela teoretisk undervisning och praktisk handledning i matlagning och andra hushållsgöromål åt 12 flickor, bör vara examinerad skollärarinnan.

Ansökan om vikariat vid något eller några af skolans öfriga hem under hemföreståndarinnornas semester kan göras på samma gång. Lön: 100 kronor i månaden jämte allting fritt.

Ansökan insändes under adress Säbyholm, Bro, till undertecknad. Hemskolans rektor, före den 20 dec. 1916.

Carl Sehlin.

Kokerska.

Vid Norrbottens läns sanatorium, Sandträsk, anställs den 1 januari 1917, en kokerska. Lön: 400 kr. 15 dagars årlig semester, eget rum o. allt fritt. Antal patienter 80. Ansökningar insändas före den 15 dec. under adr.: Husmoders, Sanatoriet, Sandträsk, som och lämnar närmare upplysningar.

Sandträsk den 30 nov. 1916.

DIREKTIONEN.

Husmoders- befattningen

vid döfstumskolan i Gefle är i följd af sjukdom till ansökan ledigt. Tillträde den 1 mars 1917. Lön »ex hundra kr., fri bostad af två möblerade rum med värme och lyse, kost och tvätt. Närmare upplysningar äfvensom instruktionen för husmodern erhålles af skolans föreståndare. Ansökningar, åtföljda af frejd- och läkarebetyg samt de öfriga betyg, hvarmed sökande vill styrka sin lämplighet för platsen, ingifvas till skolans föreståndare, Rektor E. Aurell, Gefle, senast den 22 dec. 1916.

Gefle den 4 dec. 1916.

SKOLSTYRELSEN.

Vikariat

för lärarinnebefattningen vid Strömsörs landthushållsskola i Nordmalings socken af Västerbottens län under instundande kurs 15 jan.—8 maj 1917 kungöres till ansökan ledigt.

Löneförmåner: 250 kr., fri möblerad bostad med värme o. lyse samt fri kost. Ansökan skall ingifvas före 20 dec. 1916 till styrelsen för Strömsörs landthushållsskola, adress: Nordmaling, samt åtföljas af examens-, tjänstgörings- och frejdbetyg. Nordmaling 28 nov. 1916.

Bostadsinspektris

sökes hos Göteborgs hälsovårdsnämnd före 23 dec. (personl. besök 1/2 1—1/2 2 e. m.) Reflekt. skall hafva genomgått social kurs eller ock hafva handlagt el. intresserat sig för socialt arbete. Till ansökan fogas prästbetyg, meritförteckning samt om möjligt för socialt arbete betydelsefulla referenser.

Föreståndarinn- befattningen

vid med statsmedel understödd landthushållsskolan i Strömsörs i Nordmalings socken af Västerbottens län kungöres härmed till ansökan ledigt att tillträdas den 1 januari 1917.

Löneförmåner: 1,000 kr. pr år, fri möblerad bostad bestående af 2 rum med värme och lyse samt fri kost vid elevernas bord.

Sökande skall vara kompetent att meddela undervisning i alla vid landthushållsskola förekommande ämnen.

Med befattningen följer rätt till en månads semester hvarje år med ömsesidig skyldighet för föreståndarinnan och lärarinnan att vikariera för hvarandra.

Ansökan, åtföljd af afskrifter af examens-, tjänstgörings- samt frejd- och läkarebetyg, skall ingifvas före 20 december 1916 till styrelsen för Strömsörs landthushållsskola under adress: Nordmaling. Nordmaling den 28 november 1916. STYRELSEN.

PLATSSÖKANDE

Utbildade barnsköterskor spec. från Sällskapet Barnavård, anskaffas af Stockholms Stads Arbetsförmedling, Regeringsgt. 107. Riks- o. Allm. tel. 4047. Kl. 9 f. m.—4 e. m. (öfr. 9—2). Obs! Särskild avdelning för barnsköterskor! Samarbeta med sällskapet Barnavård!

UNG FLICKA från godt hem önskar plats, början av nyåret, i treflig, liten familj som hjälp och sällskap. Deltager gärna i alla inom ett hem förek. göromål. Sv. till »Smålandska» und. adr. S. Gumellii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

TILL ENSAM ÄLDRE DAM eller äldre familj önskar enkel, bättre flicka plats, kunnig i enklare matlagning och sömnad, samt inom ett mindre hem förek. göromål. Helst i mellersta Sverige. Sv. till »Familjemedlem A. V.», Hofvetorp p. r. (Östergötland).

UNG, FÖRLOFVAD FLICKA önskar komma till godt hem, för att under husmoders ledning deltaga i alla inom ett hem förek. göromål. Genomgått husmodersskola. Lön önskas. Sv. till »1 Febr. 1917», Iduns exp. f. v. b.

SMALÄNDSKA önskar i jan. eller febr. plats som hushållsfröken. Gärna stad eller brukssamhälle. Genomgått hushållsskolor med vackra betyg. Ar kunnig i handarbeten något väfnad och linnesöm. Sv. till »20 Arig», Vassmolösa p. r.

21-ÅRIG FLICKA, som genomgått 7 klasser i elementarskola och kurs i barnavård önskar komma i bildad familj för att hjälpa till med alla förek. göromål. Tacks. för sv. till »Amri 1916», Göteborg 4, p. r.

23-ÅRIG FLICKA, som genomgått 8 månaders kurs i sjukvård önskar privatplats i jan. — Sv. inom 8 dagar till »Ella», Iduns exp. f. v. b.

FÖRLOFVAD FLICKA önskar plats i familj på större landgård eller prästhem för att under husmoders ledning deltaga i ett hems skötande Villig betala något. Sv. till »Godt bemötande 1896», Iduns exp. f. v. b.

18-ÅRIG, ENKEL, elementarbildad skånska söker plats i godt hem som husmoders hjälp. Har genomgått hushållsskola. Någon lön önskas. Ben. sv. till »K. I. H.», Iduns exp.

UNG, BÄTTRE, BETALANDE flicka, önskar strax efter jul komma i godt och vänligt hem som familjemedlem på kortare tid. Tacks. för sv. till »A. 1916», Broby.

20-ÅRS FLICKA önskar plats i treflig familj att som familjemedlem mot fritt vitt deltaga i husliga sysslor. Kunnig i handarbete och barnavård. Sv. till »Dalkulla 1 febr. 1917», Iduns exp. f. v. b.

LÄRARINNA, 32 år, söker under julferien plats i familj eller hos ensam intelligen äldre dam, gärna sjuklig, tiden 1 jan.—14 febr. Sv. emotes tacks. till »32 år», Iduns redaktion f. v. b.

BÄTTRE FLICKA önskar den 1 febr. arbete på läkaremotagning. Helst Norrland. Sv. till A. E. Johanson, Borås p. r.

Ex. Sjuksköterskor barnsköterskor samt sjukvårdsbiträden kunna erhållas gen. Sv. Sjuksköterskebyrå, Kungsgatan 21, Göteborg. Tel. 144 35.

INACKORDERINGAR.

LEKSAND. Några rum finnas på Tibble Pensionat till jul och nyår samt vintersäsongen.

I STORRE SÖRMLÄNSK prostgård emottages i medio af januari 1917 några unga flickor som önska lära såväl enklare som finare matlagning, bakning, konserv. m. m. tillfälle att lära konstväfnad, linnesömmand och bokbinderi. Pris pr månad 85 kr. delat rum. Svar till »Sörmländsk prostgård», Iduns exp. f. v. b.

I GODT HEM PA LANDET önskas en kamrat, till 9-årig tös, som läser Ians kurs i elementarläroverk för flickor. God undervisning och tillsyn, stärkande mat, tillfälle till sport. Inackorderingspris 80 kr. i månad. Svar till Fru O. O. Grangårde post restante.

UNGDOM får god inack. i bild. hem nära Schartau Hand.-inst. Förstkl. hem, badrum, w.-c. m. m. Fru Tyra Dillner, Hornsgatan 4, 3 tr. Stockholm.

BILDAD YNGRE DAM, lärarinna, önskar under värterminen inackordering i präst-, herrgård el. mindre pensionat i naturskön trakt, häst i Bergslagen, där tillfälle gifves att under skicklig husmoders ledning grundligt lära hushåll. Ömsesidiga ref.

Svar till »Gladt och angenämt hem!» under adr. Gumellii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

Doktorinnan Vilma Erikssons Hvilohem,

beläget 15 min. skogsväg från A. vika. Adr. Högåsen, Arvika. Bröstklena mottagas ej.

Hem.

För dem som önska hvila och lugn lämnas ett godt tillfälle att erhålla detta i Hvilohemmet Strömsborg. Kneippbadet. Tel. Norrköping 1293. Alla bekvämligheter äfvensom bad.

Julgäster

mottagas af Fru Anna Fahlströms Pensionat i Stockholm Regeringsg. 37—39 såväl som på Djursholm, ett par minuters väg från stationen mitt emot Slottsparken. Godt bord, moderata priser! I År nutida bekvämligheter. I Djursholm finnes lämpligt tillfälle till sport och tennis. Utmärkt rekreatiionsplats. Närmare underrättelse pr telefon i Sthlm, Riks 168 32 o. Allm. 211,52 och i Djhlm Riks 413 o. Allm. 296.

BARNSKÖTERSKEMÖSSOR sändas mot efterkr. Alfha Svenssons Modeaffär Kungsg. 7, Malmö. Tel. 2024.

Fullständig utstyrelse för hemgifter. Färdigsydd dam- och barnlinne. Egen sylvatier. Prover sändas på begäran. A. C. Cronquist & Son, Malmö. Riks 815.

Babykorgen!

(Mont. skär eller blå.) Kr. 20.—

Babylådar från Kr. 10:00—15:00, innehållande hel utstyrelse, välsytt och av bästa kvalitet. Sändes mot efterkr.

Helsingborgs Linneutstyrelseaffär, Malmö. Rikstel. 48 12.

Obs! 15 Januari!

Grundlig undervisning i en Husmoders äligganden.

Närmare meddelar

Fru Frida Olsson,

Norrgråd, Kalmar.

Misspyrdande härväxt utrotas med Trianonpasta utan efterlämnande av märken eller rodnad i huden. Absolut ofarligt luktfritt medel — icke pulver. Bättre än elektrolytisk beh. Anv. dagl. med osviktig framgång i min praktik för skönhetsvård vid behandling såväl i ansiktet som i kroppen. Pris 5 kr. Till landsorten mot postförsk. utan ang. av inneh. Maria Enquist, Institut för Skönhetsvård o. Plastiska Operationer, Biblioteksgat. 6—8, Sthlm. R. 160 68. A. 226 62.

kan en 17-åring erhålla en livförsäkring i **BALDER** &

2,500 kronor

att utbetalas vid dödsfall eller ens k. blandad liv- och kapitalförsäkring i

2,000 kronor

att utbetalas vid uppnådda 60 år eller dödsfall dessförinnan.

För en 42-åring blir dagliga avsättningen för samma försäkringssumma, 20 resp. nära 30 öre.

Drag sända i åtminstone 10 öre om dagen på de onödiga småutgifterna och teckna en försäkring i

Livförsäkringsbolaget BALDER

Huvudkontoret: STUREGATAN 8. STOCKHOLM. — Begär prospekt.

Edla Carlssons Privathotell rekommenderas. Elektr. belysning och Rikst. i alla rum. Rum fr. 2 kr. Frukost o. Suppé serveras. Birgerjarisg. 8, Stockholm (röd, grön o. gul spåravn stannar vid porten). Riks. 44 01, 72 59. Allm. 125 89, 195 19

Elfkullens Husmodersskola

börjar sin värkurs 15 jan. Undervisa i finare och enkl. matlag., bakn. konserv. väfnad och handarb. m. m. Hjälpension. Prosp. mot dubbelt porto. Adr Jemshögby.

Bogstens Hushållskurs 1917.

1 Febr.—1 Maj; 1 Aug.—1 Nov. Uförligt prospekt mot 2 porto. Fru Ida Palmgren, Bettna.

Rektor Laurells Skolhem.

Adr. Nässundet (Wärmland).

Värterminen börjar onsdagen den 10 januari. Fullständig elementarundervisning t o. m. Ring I. Individuell behandling med hänsyntagande till elevernas hälsotillstånd och receptivitet. Tillfälle till deltagande i lantbruks- och trädgårdsarbeten samt slöjd. Musiklektioner.

Birgitta-Skolan

Beridarebansgatan 17.

Kurserna i klädsömmand, linnesöm, barnkläder, vitbroderi, konstväfnad m. m. taga åter sin början 15 januari. Anmälningar mottagas under December månad. Prospekt på begäran.

Riks 108 63. Allm. 41 48.

Elisabeth M. Glantzberg.

Örebro Husmodersskola

mottager bildade flickor till praktisk undervisning i hushållet. Godt hem, billig afgift. Skolan har tillerkändts Guldmedalj och Hederspris. Prospekt genom Fru Alf. Rystedt.

Elsa Philips Husmodersskola,

Stockholm, Karlavägen 25 (f. d. 1 A),

börjar sin 18de termin för bildade unga flickor den 29 jan. 1917. Undervisning i enklare och finare matlagning, bakning, konservering och inläggning af bär, frukt, grönsaker, fisk och kött; vegetarisk matlagning, sjukmatlagning, uppköp, födoämneslära, hushållets ekonomi m. m. Olika kurser. Examinerade lärarinnor. Förbereder inträde till läroinnekurser i huslig ekonomi. Prospekt, ref. och närmare upplysning på begäran. ELSA PHILIP, Karlavägen 25, Stockholm Allm. Tel Östern. 1310.

Nya Hushållsskolan,

19 Västra Trädgårdsg. 19, Stockholm,

hvilken år 1881 grundades af Fröken Hedda Cronius, fortsätter sin verksamhet i samma anda och efter samma plan som under alla föregående år. Skolan atser att meddela bildade flickor undervisning och öfning i enklare och finare matlagning, bakning, syltning och inläggning af grönsaker, finstrykning samt öfriga inom ett hushåll förekommande göromål, för att sålunda, sätta dem i stånd att på ett praktiskt sätt förestå egna eller andras hem. Äfven meddelas en kortare kurs i Födoämneslära och Hälsovårdslära.

Skolan har varit besökt af tretusentvåhundraser (3,206) elever. Hvarje kurs omfattar 4 eller 4½ månader. Elever mottagas äfven på kortare tid. Ny kurs börjar den 15 nästkommande januari. Prospekt och vidare upplysningar meddelas af

Fröken Berta Erlandsson,

19 Västra Trädgårdsgatan 19, Stockholm.

I Kindergarten & Småskola

böra barnen lära sig att sy sina dockkläder!

Från »Wallma» modellaffär för dockkläder (inr. varum. »Wallma») erhålles mot postförskott material och tyger med påritat mönster jämte beskrifning på lätt förfärdigade dockkläder af modernaste snitt. Begär illustr. priskurant från

Elsa Wallmark, Haga, Stockholm 3.

Rikstelefon 115 20. Allm. Telefon 44 15.

egenskaper utmärka
Husqvarna Symaskiner:
Utomordentligt lätt gång. Mycket stor hastighet. Korta nålar. Största styrka. Mycket stor spole. Maskinen lämpar sig väl för brodering.

Dr. Heilmans
ELECTROMEDICINSKA INSTITUT.
NERVSJUKDOMAR och REUMATISKA
AKOMMOR.
Kungäportsplatsen 2. Göteborg.
Tel. 45 46.

Gymnastikdirektörsexamen

afsläppts efter 2-årig kurs af kvinnliga elever vid

Sydsvenska Gymnastik-Institutet.

Nu kurs börjar den 14 sept.
Prosp gen **Kapten J. Thulin, LUND.**

Göteborgs Gymnastiska Institut
Fullständigaste ettåriga kurs i
Sjukgymnastik och Massage
Nästa årskurs börj. 12 Jan.
Begär utförligt prospekt!

Doktor A. Kjellbergs
kurs i massage och sjukgymnastik.
Begär prospekt!
Stockholm. :: Holländaregatan 3.

Kurs i massage och Sjukgymnastik
STOCKHOLMS
MASSAGE- & GYMNASTIK-INSTITUT
Biblioteksgatan 28
Begär prospekt!

Göteborgs Enskilda Handels-Gymnasium
Kungälgatan 46, Göteborg.
Förmånligaste enskilda handelsläro-
verk för elever med högre utbildning.
Sommarkurs i Handelskurs Gymnasialkurs
10/4-10/6 10/1-10/4 10/8-10/6
Begär prospekt!

Afmagringstvål,
absolut verkande — oskadlig. —
Pris kr. 4:50 + porto. Förs. disk.
Franska Parfymmagasinet,
Hofleverantör.
21 Drottninggatan 21.

Hennaextrakt öfverträffligt och
oskadligt hårfärg-
ningsmedel i alla nyanser. Pris Kr.
7:50 + Porto.

Camomilleextrakt för erhållande
af blondt hår.
Pris Kr. 3:50 + porto.
Franska Parfymmagasinet,
Hofleverantör
21 Drottninggatan, Stockholm.

VÅRDA HÅRET
om det är sjukt eller friskt, och använd
ZIWERTS' EXTRACT VEGETAL.
Bästa hårkonserveringsmedel. Finnes till salu
hos frisörer och i parfymaffärer samt hos
Kungl. Hofleverantör
ZIWERTS EFTR., GÖTEBORG.
Återförsäljare rabatt.

"La Mascotte" Ansikts-crème.
"La Mascotte" Hårvatten, torr och fett.
"La Mascotte" Brillantine.
"La Mascotte" Teint-Extract.
Dessa förstklassiga och över hela
landet så omtyckta preparater till
salu i alla parfymier, drogaffärer
och frisørsalonger samt direkt från
Parfymeri "La Mascotte"
Hälsingborg Tel. 15 85.

H.G. Söderbergs Import-AB

Krossad och småkrossad Koks

Billigaste bränsle i kökspisar och i kakelugnar på koksgaller.

Telefoner namnanrop
"SÖDERBERGS KOLIMPORT".

MÄRKET MARKATTAN
GÖR TENN BLANKT SOM SILVER
OCH KOPPAR SOM GULD.
(HOS ALLA HANDLANDE.)
Sunlight Såpval Aktieföretag Göteborg

NYTTIGA JULKLAPPAR
för
BARNEN!

BARNKLÄDER
för Gossar och Flickor.

BACKFISCHKLÄDER
18 Regeringsgatan 5 Sturegatan

M. BENDIX,
18 Regeringsgat. 5 Sturegat. 90 Drottninggat.
STOCKHOLM.

Presentkort! Presentkort!

Till julen hafva vi i likhet med föregående år öppnat en särskild afdelning för
BILLIGA LEKSAKER
18 REGERINGSGATAN 18.

Prima Engelska
Antracitkol, Ångkol, Hushållskol,
Koks & Smideskol
ständigt på lager till lägsta dagspriser.
Telefoner: Namnanrop "Lavéns Kolimport"
Lavéns Kolimport A.-B.
17 Mälartorget 17

husmodersskolan i Karlstad
börjar sin tjugonde termin den 24 januari 1917 med följande kurser:
1-årskursen omf. matlagning, bakning, konservering, linne- och kläd-
sömnad, konstsöm (alla slag), barnavård (teoretisk och praktisk) m. m.
Eget profkök för årseleverna. **Halfårskursen** omf. matlagning, bak-
ning och sömnad m. m. **6-veckorskursen** omf. matlagning och
bakning. Helinackordering erhålles inom skolan. Tidsenliga lokaler
Värmeledning, elektriskt ljus, badrum. Stor trädgård och park. Pro-
spekt på begäran. — Telefon 812. **Nancy Enwall.**

Uppseendeväckande Julklapp för 2 kr.

Villa på 4 rum och kök i Stockholm	Kr. 9,500	Lantegendom i Södermanland	Kr. 8,000
Automobil	Kr. 6,000	Salongsmöbel	Kr. 1,600
Herrumsmöbel	Kr. 4,690	Bordsilver, kontr.	Kr. 1,500
Juvelgarnityr	Kr. 2,400	Motorbåt	Kr. 4,700
Motoreykel m. sidvagn	1,950	Matsalsmöbel	Kr. 3,239
		Sängkammarmöbel	2,000
		Konsertflygel	Kr. 1,600
		Motoreykel	Kr. 1,540
		Pianino	Kr. 1,200

kan Ni eller edra bekanta vinna genom att köpa Lott à 2 kr. i Svenska Musikerförbundets Lotteri.

LOTTPRIS
2
KRONOR

Obs.! Dragning sker omedelbart som lotterna slutsålls. Besök lotteriets utställningslokal Kungsgatan 2 (invid Stureplan), där en del av vinstföremålen utställas.
Lotter till landsorten rekv. utan förskottslikvid, helst å brevkort, märkt K. 1, direkt från lotteriexpeditionen St. Nygatan 36, Stockholm, då 35 öre till porto och dragningslista tillkommer.
VINSTVÄRDE
7,000 Vinster över **120,000** Kronor 7,000 Vinster

LOTTPRIS
2
KRONOR